



**ЗАДАНИЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА  
ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ХАДЖИДИМОВО**



**ЗАДАНИЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩ  
УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА  
ХАДЖИДИМОВО**

„ПЛЕЙСМЕЙК“ ООД  
НОЕМВРИ 2015 г.

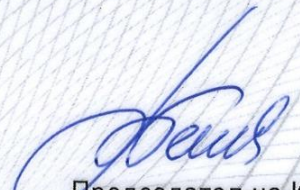
КАМАРА НА АРХИТЕКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

# УДОСТОВЕРЕНИЕ

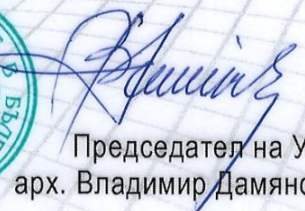
за пълна проектантска правоспособност

Урбанист  
**Нурхан Шукри Реджеб**

регистрационен номер 04767  
валидност: 01/01/2015 – 31/12/2015



Председател на КР  
арх. Весела Георгиева



Председател на УС  
арх. Владимир Дамянов

място за личен печат и подпис



Проектантите с пълна проектантска правоспособност, вписани в регистъра на Камарата на архитектите в България, в съответствие с придобитата проектантска квалификация могат да предоставят проектантски услуги в областта на устройственото планиране и инвестиционното проектиране без ограничения по вид и размер, да договарят участие в инженеринг на строежи и да упражняват контрол по изпълнението на проектите им. (чл.7, ал.7, изр.1 от ЗКАИИП)

## Съдържание

1	Общи положения.....	5
1.1	Встъпителни бележки .....	5
1.2	Изисквания към устройственото планиране .....	6
1.3	Цели и задачи на общия устройствен план .....	7
1.4	Информационно обезпечаване.....	8
1.5	Кратка регионална характеристика.....	8
1.6	Историческа характеристика на урбанистичното развитие на община Хаджидимово.....	9
2	Характеристики и състояние на природни, социални, икономически и пространствени аспекти на община Хаджидимово.....	12
2.1	Природни ресурси и условия.....	12
2.2	Демографска характеристика.....	14
2.3	Обитаване и жилищен фонд .....	19
2.4	Икономическо развитие и инвестиционна активност .....	22
2.5	Обществено обслужване .....	27
2.5.1	Образование и детски заведения .....	27
2.5.2	Здравеопазване .....	28
2.5.3	Социални дейности .....	29
2.5.4	Търговия и търговско обслужване .....	29
2.5.5	Спорт.....	29
2.6	Културно наследство .....	30
2.7	Техническа инфраструктура.....	35
2.7.1	Комуникационно-транспортна система .....	35
2.7.2	Водоснабдяване и канализация .....	35
2.7.3	Електроснабдяване .....	36
2.7.4	Съобщителна мрежа.....	36
2.8	Околна среда.....	37
2.8.1	Състояние на въздуха.....	37
2.8.2	Състояние на водите .....	37
2.8.3	Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие.....	37
2.8.4	Състояние на почвите и нарушени територии.....	38
2.8.5	Отпадъци – състояние и управление .....	38

2.9	Осигуреност на територията с устройствени планове.....	38
3	Предизвикателства и насоки за развитие на общината.....	39
3.1	Демографско развитие.....	39
3.2	Обитаване и жилищен сектор.....	40
3.3	Икономическо развитие.....	40
3.4	Обществено обслужване.....	41
3.5	Техническа инфраструктура.....	42
3.5.1	Комуникационно-транспортна система.....	42
3.5.2	Водоснабдяване и канализация.....	42
3.5.3	Електроснабдяване.....	42
3.6	Околна среда.....	43
3.7	Зелена система.....	43
3.8	Ландшафт.....	44
3.9	Културно наследство.....	44
3.10	Насоки за териториално развитие.....	45
4	Методически подход при разработване на ОУП на община Хаджидимово.....	46
5	Изисквания за съдържанието, вида и начина на представяне на ОУПО.....	46
6	Изготвяне на ЕО и ОС на ОУП на община Хаджидимово.....	49
7	Източници на информация.....	51
8	Приложение 1 - Списък на недвижимите културни ценности на територията на община Хаджидимово. <i>Източник: НИИКН</i> .....	53
9	Приложение 2 - Автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“, <i>Източник: НАИМ, БАН</i> .....	61
10	Приложение 3. <i>Източник: НИИКН</i> .....	78
11	Приложение 4. <i>Източник: НИИКН</i> .....	79
12	Приложение 5 Баланс на територията.....	80
13	Приложение 6 Списък на графичните материали.....	82

## **1 Общи положения**

### **1.1 Встъпителни бележки**

Заданието за изработване на Общ устройствен план на община Хаджидимово (ОУПО) е първи етап от процедурата по изготвяне на устройствения план. То се изготвя в изпълнение на договор между община Хаджидимово и „Плейсмейк“ ООД, предвид необходимостта от осигуряване на актуална планова основа за развитие на населените места в общината и на основание чл. 125 от Закон за устройство на територията (ЗУТ). Новият ОУПО ще е основополагащ програмен документ за цялостното устройство на разглежданата територия и важен инструмент при формирането и провеждането на политиката за устойчиво и балансирано развитие на община Хаджидимово.

Устройственото планиране на населените места е в пряка зависимост от природните, социалните, икономическите, екологичните и пространствени условия и действащата нормативна уредба. Преминването от централизирана планова икономика към пазарно стопанство и последвалото развитие на частния сектор в производството и обслужването на населението, респ. на законовата уредба към частната собственост, развитието на пазара на недвижими имоти, новите принципи на местно самоуправление и права и отговорности на местната администрация и др., поставят нови изисквания към устройството на населените места и необходимостта от нов подход при определянето на приоритетите за бъдещо развитие и решаването на натрупаните проблеми.

Условията и прогнозите, на база на които са разработени действащите устройствени планове в България, са претърпели значителни промени, поради което управлението и развитието на населените места и необходимият контрол и мониторинг на тези процеси не може да се осъществява чрез тях. Това в най-голяма степен важи за градовете, където се наблюдава натрупване на всички гореспоменати фактори.

Тези тенденции и условия са предпоставка за изготвянето на нов Общ устройствен план на община Хаджидимово. Първи етап на тези проучвания се явява настоящото планово задание, с което се осигурява методическа и информационна основа за разработването на предварителния проект на ОУПО. Заданието решава следните основни задачи:

- определя методическия подход за разработване на ОУПО;
- определя целите и задачите на ОУПО;
- осигурява основната информационна обезпеченост за състоянието и тенденциите в социално, икономическо, техническо и пространствено развитие;
- предоставя информация за историческото развитие на урбанизираната среда;
- представя регионалната структура и мястото на общината в нея;
- представя актуална информация за природните, социалните, икономическите и пространствените аспекти на община Хаджидимово;
- дава информация за състоянието на околната среда и очакваните въздействия от проекта на ОУПО;
- определя приоритетите и насоките за пространственото развитие на общината;
- определя фазите и етапите за разработване на ОУПО и изискванията към неговото представяне.

## 1.2 Изисквания към устройственото планиране

Липсата на цялостна и последователна политика и практика в България в създаването и прилагането на инструментите на устройственото планиране в годините след прехода, определя изоставането на градовете и общините в тази сфера и незадоволителната им обезпеченост с устройствени планове.

Важен аспект на новия подход в планирането на населените места е включването на всички заинтересовани групи в процеса на планиране и осигуряване на баланс между интересите на различните участници – държавна и общинска администрация, граждани, граждански организации, бизнес и други.

За да отговори на съвременните изисквания към устройственото планиране, ОУПО следва да:

- създаде планова основа за дългосрочно, целесъобразно и балансирано развитие на урбанизираните и неурбанизираните територии;
- осигури цялостното устройство на общинската територия, като определи общата структура на територията, преобладаващото предназначение на съставните и структурните части и общия режим на устройството им, съгласно разпоредбите на ЗУТ и приложимите нормативни актове; неговите предвиждания са задължителни при последващо изготвяне на подробните устройствени планове, с които се конкретизира устройството и застрояването на имотите;
- осигури равнопоставеност на различните участници и заинтересовани страни в процеса на устройствено планиране и прилагане на ОУПО;
- надгради благоприятни тенденции, заложи в предходни устройствени проекти и планове и други проучвания за територията на общината;
- отчете регионалните връзки на общината като потенциал за развитие и отрази решения на инфраструктурни и устройствени проблеми на нейната територия;
- определи разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение;
- формира комплекс от устройствени мерки и политики, целящи създаване на условия за преодоляване на установени диспропорции в развитието на общинската територия;
- ограничи негативното въздействие на урбанизационните процеси върху околната среда и ценни земеделски земи;
- определи територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;
- създаде устройствени възможности за използване на природните и културно-историческите ресурси за развитие на отдиха и туризма, при отчитане на необходимите мерки, изисквания и режими за опазването им;
- осигури възможности за етапност в реализацията на устройствените предвиждания;
- осигури възможности за реализация на заложените в стратегическите документи по ЗРР цели и приоритети за развитие на общинската територия;
- създаде условия за развитие на публично-частни партньорства в дейностите, осигуряващи социално-икономическото развитие на общината;

- проучи възможностите и предложи решения за целесъобразна реализация на поземления фонд – общинска собственост, при спазване на общите и специфични изисквания и ограничения по отношение земеползването.

За постигане на посочените изисквания, за населените места и землищата им, с ОУПО се определят устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим, вкл. при необходимост:

- територии (земеделски и горски) без право на промяна на предназначението им;
- територии за превантивна устройствена защита (по чл. 10, ал. 3 на ЗУТ);
- територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, свлачищни и ерозионни процеси и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;
- територии за прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия.

### **1.3 Цели и задачи на общия устройствен план**

Целите и задачите на ОУПО Хаджидимово се определят от предназначението на устройствените планове да създават планова основа за дългосрочно, устойчиво устройствено развитие на урбанизираните територии и на териториите извън тях, обвързано със стратегически и устройствени документи от национално, регионално и местно ниво.

Главна цел на ОУПО е създаването на оптимална пространствена и функционална структура за интегрирано и координирано развитие, изграждане и комплексно устройство на общината в хармонично единство на урбанизираните структури със съществуващите природни и антропогенни елементи, специфичните социално-икономически условия и при отчитане на регионалните характеристики.

Постигането на изведената цел се осъществява координирано с реализацията на изведената в Общинския план за развитие визия:

*„Община Хаджидимово е преодоляла същественото социално-икономическо изоставане и демографските проблеми чрез подходящи инвестиции за възстановяване на потенциала си за развитие и за създаване на условия за по-високи темпове на растеж.“*

За постигане на целите ОУПО Хаджидимово трябва да реши следните основни задачи:

- да създаде нормативна основа на териториалния обхват за пространственото развитие на общината до 2030 г. и демографското ѝ развитие;
- да определи преобладаващото функционално предназначение на урбанизираните и неурбанизирани територии по структурни единици и изведе пространствени и социални параметри за тяхното устройство;
- да определи режими за опазване на недвижимите културни ценности (НКЦ);
- да определи вътрешната структура на елементите на функционалните системи „обитаване“, „труд“ и „отдых“, и организацията, йерархичната структура и локализацията на основните елементи от обслужващата сфера;
- да определи йерархията и локализацията на линейните и точковите елементи на комуникационно-транспортната система, параметри и трасета на главната комуникационна мрежа на територията на общината и връзките ѝ с териториите на съседните общини, и възможностите за оптимизацията ѝ;



- да създаде условия за оптимизиране на междуградския транспорт и неговото функциониране;
- да определи развитието, параметрите и провеждането на елементите на инженерните мрежи;
- да създаде условия за поддържане на екологичното равновесие и опазване на природната среда и ландшафта от неблагоприятни антропогенни фактори и да определи допустимото натоварване на естествените рекреационни и други ресурси;
- да определи правила и норми за прилагане на ОУПО.

Изведените цел и задачи на ОУПО поставят изисквания за комплексно и интегрирано развитие на територията на общината и осигуряват мониторинга при реализацията на предвижданията му.

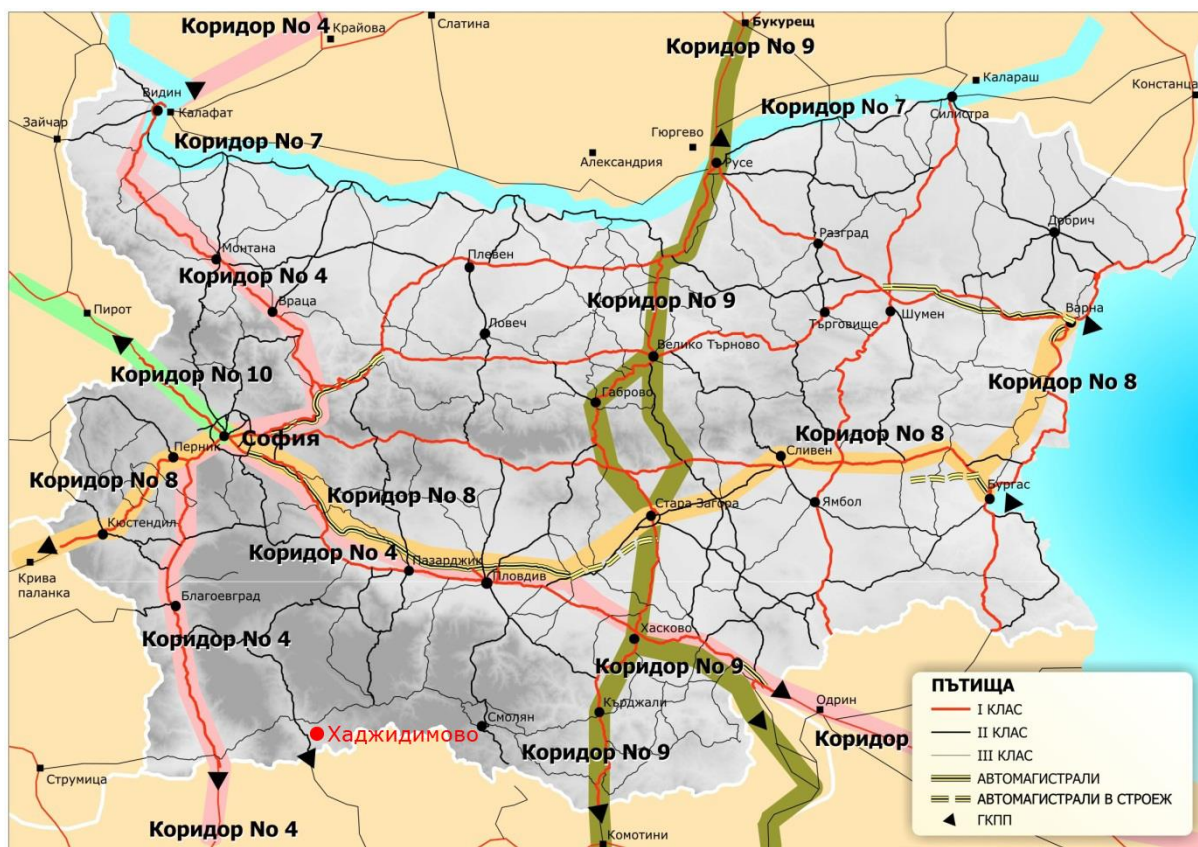
#### **1.4 Информационно обезпечаване**

Информационната основа за изработването на проекта за ОУПО включва:

- данните, проучванията, анализите и изведените приоритети и насоки за развитие на общината, включени в настоящото задание;
- опорен план и схеми в цифров вид, включени към настоящето планово задание;
- актуална информация по отрасли и функционални системи, представена от компетентните отдели и служби на общинската администрация, Националния статистически институт, поземлена комисия и други служби и институции, разполагащи с информация, необходима за разработването на ОУПО според оценката на проектантския екип и със съдействието на общинската администрация, която ще бъде предоставена във встъпителната фаза от разработване на ОУПО;
- актуални кадастрални планове за населените места и землищата им, за които има изработени такива (към момента няма изработени такива); карти на възстановената собственост на неурбанизираните територии, включващи землищата на град Хаджидимово и селата Абланица, Беслен, Блатска, Гайтаниново, Илинден, Копривлен, Лъки, Нова Ловча, Ново Лески, Парил, Петрелик, Садово, Теплен, Тешово;
- текстова и графична информация на предшестващи планови разработки за гр. Хаджидимово и селищата в общината;
- планове, програми, стратегии и др. документи, както и проекти за нови документи, имащи отношение към устройственото и стратегическо планиране и управление на общинската територия;
- допълнителна информация, при необходимост, в процеса на разработването на ОУПО.

#### **1.5 Кратка регионална характеристика**

Община Хаджидимово е разположена в югоизточната част на област Благоевград върху площ от 327,8 кв. км. На запад общината граничи с община Сандански, на север – с Гоце Делчев и Гърмен, на изток – със Сатовча и на юг общинската граница съвпада с държавната граница с Република Гърция.



Фигура 1 Местоположение на общината спрямо ТНК, Източник: АПИ.

Общината е съставена от 15 населени места, от които 14 села и общинският център – град Хаджидимово.

Местоположението на общината може да бъде определено като „периферно“, поради отдалечеността от големи икономически центрове и важни транспортни коридори. Най-близко разположеният транс-европейски коридор е разклонението София - Кулата - Солун на трансевропейски коридор № 4, свързващ страните от Централна Европа с Егейско море (пристанище Солун).

### 1.6 Историческа характеристика на урбанистичното развитие на община Хаджидимово

Географското разположение, благоприятният климат и природните условия са позволили заселването на територията на община Хаджидимово още в най-дълбока древност. Археологическите проучвания показват, че тук животът никога не е прекъсвал. Останките от множество древни селища, погребални съоръжения, култови места, тракийски и средновековни крепости говорят за един действително интензивен и продължителен живот през всички исторически епохи. Територията на община Хаджидимово е представлявала стратегическа и гранична територия, върху която поради естествени процеси или поради икономически, политически и културно-религиозни интереси са се случили интензивни и множество поселения.

Общинският център-град Хаджидимово, е наследник на селата Горна и Долна Сингартия. От 1934 до 1951 г. Долна Сингартия се казва Жостово по името на генерал Константин Жостов, роден в с. Гайтаниново. От 1951 г. селището носи името на българския революционер и социалистически деец Димо Хаджидимов. През 1959 г. към

Хаджидимово е присъединено с. Горняни (бивше Горно Сингартя). Хаджидимово е обявен за град на 23 април 1996 г. с Решение на Министерския съвет.

Село Абланица е едно от най-древните селища по поречието на р. Места. Землището му е изключително богато на археологически паметници. В местността Тумбата югозападно край селото са открити следи от селище, съществувало през късния период на бронзовата епоха (14-12 в. пр. н. е.). През следващите векове то се измества в местността Ставрак на около 5 км югозападно от селото. От 4 в. пр. н. е. в местността Дрежно (около 6 км западно от Абланица) се развива голямо селище, съществувало и през средновековието. Край него са намерени гробове от късния период на желязната епоха, от античната и средновековната епоха с разнообразен гробен инвентар. Северно от Дрежно е намерена колективна находка от бронзови монети от времето на македонския цар Филип (220-179 г. пр. н. е.). На около 4 км северно от селото, в местността Шапрана, има следи от антично селище (5-1 в. пр. н. е.), като близо до него има надгробни могили. Останки от антично селище, с крепостна стена, са открити в местността Миленаво (около 7 км западно от Абланица), а в местността Мируле (около 2 км южно от селото) - некропол от античността и средновековието с останки от селища близо до него. Гробове с много стари каменни плочи с ислямски надписи са намерени в двора на днешната джамия, където се и съхраняват. На около 7 км западно от селото в местността Църквата, са запазени руините на средновековна църква, а югозападно от нея (около 1 км) има гробове, оградени с каменни плочи.

Откритите и проучени тракийски и славянски селища и светилища и намерените в тях предмети и инвентар свидетелстват както за ранно развитие на общността, така и за наличието на различни култури, оставили своите свидетелства през многовековното си съществуване. Обобщавайки тези факти, се твърди, че именно траките са образували селище от няколко колиби в местността Балтачица, разположено на изключително стратегическо място - в непосредствена близост до една от най-развитите пътни артерии още от дълбока древност. Това е пътят, свързващ вътрешността на териториите на България, преминаващ през Пловдив, Пещера, Батак, Доспат, през селата Сатовча, Абланица, пресичащ река Места на местността Боналъка, през Възем, Белотинци, Сяр, Солун и Атина и използван за търговска и транспортна дейност, доизграден и поддържан от римляните, чийто останки могат да се видят и днес в местността Кардалома.

Първите писмени извори, в които село Абланица фигурира като населено място под наименованията Апланче, Абланиче и Аблание са османските регистри от края на XV в. В друг османски регистър от вилаета на Тимур хисаръ от края на 1617 г. селото фигурира като Абланиче. До 1944 г. главен поминък в с. Абланица били скотовъдството и земеделието - лозарство и овощарство. Тогава Абланица е била известна с лозовите си масиви, запазени в имената на местностите Лозята и Голямо Лозе. Запазени са възрожденски къщи от т.нар. Неврокопски строително-зографски център, който в географски смисъл обединява културно и икономически дялгерски селища от два планински масива: от Източните Родопи – между Дъбраш, Чеч и поречието на река Места, и в малка степен от южните части на Пирин, по-точно югозападните му склонове, покрай долината на река Места. Според историческите данни архитектурата в Абланица се е развивала благодарение на с. Ковачевица, като от него ежегодно излизали от 350 до 450 строители.

Други доказателства за ранното заселване на територията са археологическите находки край с. Гайтаниново. На около 4 км западно от селото в местността Кулата е намерен керамичен материал, който показва наличие на живот от ранния период на желязната епоха. Запазени са останки от антична крепостна стена, частично използвана и през средновековието.

През XVIII и XIX век с. Гайтаниново се развива интензивно поради добива на желязна руда (магнетитов пясък), която се изнася за претопяване в пещите на с. Тешово. Рудищата заемали площ от около 500 декара. Рудата се промивала в изкуствени трапове и корита от каменни плочи. От полученото желязо в железарските работилници (кузни) се изработват подкови (плочи) и клинци, които се изнасят по пазарите в Солунският вилает. В селото е имало около 120 кузни. Добиването на желязна руда продължава до 1870 г. Освен железаро-ковачеството в селото е развито и дюлгерството. Дюлгери и жътвари от Гайтаниново отиват на сезонна работа във вътрешността на страната и главно в Драмско. В началото на 18 в. е построена църквата „Свети Георги“, открито е и килийно училище. През 1839 г. е построена църквата „Свети Никола“ с часовник на камбанарията. През 1858 г. в Гайтаниново е отворено новобългарско училище с пръв учител Георги Зимбилев. Благодарение на това селото се превръща в център на българщината в Неврокопско. На 11 октомври 1908 г. в Гайтаниново се провежда учителска сбирка (конгрес), на която след разглеждане на състоянието на учебното дело в Неврокопско и положението на селските учители, се основава учителско дружество (наречено "съюз", а по-късно "синдикат").

Столетия наред с. Копривлен е в близост до важни пътища, които свързват от едната страна градовете по беломорието с вътрешността на балканския полуостров, а от друга Източна Македония с Родопската област и Тракия. През отделните години дава отражение върху облика на селото и поминъка на неговите жители. Най-старите жители на селото са представители на различните тракийски племена населявали тези земи. За присъствието на траки говорят намерените в местността Кузлука съдове и други предмети. От началото на II в. пр. н.е. към земите на тракийските племена се насочват римляните. В следващите десетки години те оказват положително въздействие върху цялостното развитие на местното тракийско население. Несъмнено този период има пряко отражение върху съдбата на с. Копривлен. От римско време е пътят Ралда – Драма идващ от беломорския бряг през родопската област до Тракия и Пловдивската крепост. Селището успешно продължава да се развива и през следващите векове, когато по тези земи идват славяни и прабългари. Със славянското заселване през V в. е свързано и най-старото наименование на селото – Копривлене, което преживява столетия почти без промени. Славянизирването на местното тракийско племе става през VIII в., а от IX в. селото влиза в пределите на българската държава. От това време (30-те г. на IX в.) при управлението на хан Пресиян в местността Участька са запазени останки на феодален замък с доста големи размери, както и от религиозно култова сграда. Това е и периода, когато българското общество приема официално християнската религия. До XIV в. селището сменя своите владетели и преминава ту в пределите на Византия, ту в тези на България.

Останки на съоръжения на техническата инфраструктура от късния античен период има и в околностите на селата Парил и Нова Ловча. В землището на с. Парил са разкрити

крепостни стени на римско селище и водопровод, а откритите стари монети са свидетелство за интензивен поселищен живот. В района около Нова Ловча се намират остатъци от древни селища, както и стар римски път свързващ Никополис ад Нестум със Солун и Беломорието. В 19 в. Ловча е едно от най-развитите кузнарски села в Мървашко. Жителите му са специализирани в изработването на клинове за подкови и заедно с каракойци снабдяват целия Солунски вилает на Османската империя.

В с. Тешово има запазена средновековна каменна кула, която е обявена за недвижима културна ценност. През Възраждането Тешово е един от важните центрове на железодобивната индустрия в Мървашко. Тук е имало множество пещи (пехци) и няколко самокова, като последният е спял да работи през 1916 г. В селото е имало и много ковачници (кузни), в които се изработвали различни предмети, които заедно с изкованото на самоковите желязо на пръти се разнасяли и продавали в Демир Хисар, Сяр, Солун, Зияхово, Драма, Алистрати, Нигрита, Правища, Кавала, Пазарджик, Пловдив. Към края на 18 в. в Тешово е имало "керхана" за изливане на гюлета (топ-куршум), които се откарвали във военния арсенал в Правища за доработване. С голяма историческа и архитектурна стойност е и църквата „Свети Димитър“ построена през 1843-1844 г., известна със своите стенописи и най-вече с изографисаната в интериора и единствена по рода си сцена „Наказание Владимирово. Воцарение Симеоново“, изобразяваща важното историческо събитие от 893 г.

## **2 Характеристики и състояние на природни, социални, икономически и пространствени аспекти на община Хаджидимово**

### **2.1 Природни ресурси и условия**

#### *Поземлени ресурси*

Съотношението на различните видове поземлени ресурси на територията на община Хаджидимово е следното:

*Таблица 1 Видове територии, Източник: ГИС, изработен за нуждите на плановото задание*

<b>Видове територии</b>	<b>Площ, дка</b>	<b>Площ, ха</b>	<b>%</b>
Урбанизирани територии	6239.72	623.97	1.91
Земеделски територии	180355.46	18035.55	55.25
Горски територии	135168.76	13516.88	41.41
Територии, заети от води и водни обекти	3203.21	320.32	0.98
Нарушени територии за възстановяване	194.36	19.44	0.06
Територии на транспорта	1072.51	107.25	0.33
Без данни	199.21	19.92	0.06
<b>ОБЩО</b>	<b>326433.22</b>	<b>32643.32</b>	<b>100.00</b>

#### *Собственост*

Най-голям дял от територията на общината по отношение на собствеността имат държавната частна и общинската публична, следвани от частната и общинската частна.

Таблица 2 Видове собственост, Източник: ГИС, изработен за нуждите на плановото задание

Видове собственост	Площ, дка	Площ, ха	%
Изключителна държавна	6774.94	677.49	2.08
Държавна публична	5852.86	585.29	1.79
Държавна частна	125958.70	12595.87	38.59
Общинска публична	92707.35	9270.74	28.40
Общинска частна	34380.75	3438.08	10.53
Стопанисвано от общината	3.13	0.31	0.00
Частна	51398.69	5139.87	15.75
Религиозна	181.45	18.15	0.06
Чуждестранна	151.27	15.13	0.05
Кооперативна	0.07	0.01	0.00
Обществени организации	4450.46	445.05	1.36
Съсобственост	4374.34	437.43	1.34
Без данни	199.21	19.92	0.06
ОБЩО	326433.22	32643.32	100.00

### *Релеф*

Територията на община Хаджидимово обхваща част от планините Пирин, Родопи (Западни), Славянка и Съргач, както и Гоцеделчевската котловина. Това определя релефа като планински и котловинен. Най-високата точка е връх Голям Царев (Славянка) с надморска височина от 2 132,2 м. Общинският център град Хаджидимово е разположен на котловинен терен, леко хълмист, със средна височина 400 м. над морското равнище.

### *Климат*

Климатът на общината е преходносредиземноморски с планинско влияние, с изразен есенно-зимен максимум и летен минимум на валежите. Разнообразният релеф обуславя диференциацията на климатичните условия.

### *Почви*

Най-разпространени са излужените канелени горски почви, заемащи над една трета от територията на общината. Големи площи заемат и кафявите горски почви по високите части над 800 м н.в. и хумусно-карбонатните (рендзини). По долината на р. Места и р. Мътница се срещат делувиални, алувиални и алувиално-делувиални почви.

### *Водни ресурси*

Като главно водно течение се откроява р. Места, преминаваща през цялата община в посока от север към югоизток. Преди навлизането в гръцка територия долината на реката има характер на тясно дефиле. Дебитът на р. Места е доста променлив, особено през лятото водите силно намаляват, тъй като се използват за напояване. Всички останали водни течения на територията са притоци на р. Места.

В землищата на гр. Хаджидимово и с. Копривлен има студени минерални извори. Територията не е изследвана в пълнота за наличието на термални подземни води.

### *Полезни изкопаеми*

На територията на общината има богати залежи от мрамор, гранит и гнайс. За добива им са разкрити кариери в с. Гайтаниново, с. Нова Ловча и с. Илинден. В с. Парил има мина за добиване на желязна руда, закрыта през 1955 г. Богати залежи на висококачествена глина за керамични изделия има в с. Абланица. По поречието на р. Места и р. Мътница е разкрита кариера за добив на инертни материали за нуждите на строителството.

### *Растителност и животински свят*

Дървесната растителност е съставена предимно от широколистни видове, като голям дял от тях представляват нископродуктивни издънкови насаждения. По площ следват иглолистните насаждения, които са разположени главно в Пирин планина. Характерни са преходносредиземноморски растителни съобщества, където преобладават гори от благун, горун, воден габър, бук, черен бор, ела. Среща се и бяла и черна мура. Разпространени са и средиземноморски видове – канар, чинар, кукуй, пистация, червена хвойна и др.

В резервата "Али ботуш" горите са от черна мура, ела, черен бор, бук, тис, срещат се редки скални растителни видове. В долината на р. Места растителната покривка е представена от дъбови и букови гори, чинар, тополи.

### **Изводи:**

- Географското местоположение на общината и близостта с Република Гърция е предпоставка за реализиране на активни връзки и развитие на трансгранично сътрудничество, което би се отразило значимо върху устройството на територията;
- Благоприятните природни условия са фактор за развитие на селското стопанство и горското стопанство, като освен традиционното производство на селскостопанска и горскостопанска продукция, се залага и на алтернативни селскостопански форми, като например производство на билки и етерично-маслени култури;
- Съществуват благоприятни условия за развитие на селски, опознавателен, приключенски, ловен и други видове туризъм.

## **2.2 Демографска характеристика**

Днешното демографско състояние на община Хаджидимово е резултат от продължително действие на множество фактори и влияния. Една част от тях са свързани с общи тенденции в демографското развитие на европейските страни, други – със специфичните особености на историческото, икономическото и културно развитие на Република България.

Влияние върху демографското развитие на населението оказват общите за развитите страни демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните за развиващи се страни и страни в преход, по-високи нива на смъртност и интензивна външна миграция.

### *Брой и структура на населението*

Общият брой на населението на община Хаджидимово е 9 613 души (по данни на НСИ към 31.12.2014г.). Общият дял на градското население е 27%, а на населението, което живее в селата - 73%, което е обратно на тенденцията в глобален и национален мащаб за превес на градското население над селското. Населението на община Хаджидимово съставлява 3,04 % от населението на област Благоевград.

Общината е съставена от 1 град и 14 села, в които разпределението на населението е следното:

*Таблица 3 Население по население места, Източник: НСИ, 31.12.2014 г.*

<b>ОБЩИНА ХАДЖИДИМОВО – ОБЩ БРОЙ – 9 613 ДУШИ</b>						
<b>№</b>	<b>Населено място</b>	<b>Брой</b>		<b>№</b>	<b>Населено място</b>	<b>брой</b>
<b>1</b>	гр. Хаджидимово	2595		<b>9</b>	с. Нова Ловча	57
<b>2</b>	с.Абланица	2558		<b>10</b>	с. Ново Лески	428
<b>3</b>	с. Беслен	715		<b>11</b>	с. Парил	13
<b>4</b>	с. Блатска	601		<b>12</b>	с. Петрелик	171
<b>5</b>	с. Гайтаниново	61		<b>13</b>	с. Садово	398
<b>6</b>	с. Илинден	83		<b>14</b>	с. Теплен	464
<b>7</b>	с. Копривлен	1267		<b>15</b>	с. Тешово	160
<b>8</b>	с. Лъки	42				

Обезпокоително е наличието на села под или около 50 жители – Гайтаниново, Лъки и Нова Ловча, а в с. Парил постоянните жители са едва 13.

Тенденцията в последните 10 г. е към постепенно намаляване на броя на населението на община Хаджидимово, което е видно от следната таблица:

*Таблица 4 Динамика на населението в община Хаджидимово, Източник: НСИ, 2014 г.*

<b>Година</b>	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Брой</b>	10 415	10 315	10 270	10 227	10 121	9 949	9 990	9 833	9 740	9 613

В демографското развитие на общината се наблюдават три периода: нарастване на населението до средата на 20 в., последван от период на намаление до средата на 70-те години и задържане за годините на преброяванията – 1975-2001 г.

Динамиката на населението на област Благоевград, в чийто обхват попада община Хаджидимово се различава съществено. Населението на областта нараства до 90-те години на 20 в. През последното десетилетие се наблюдава слабо намаление, като темпът на намаление е по-малък от средната му стойност за страната. Развитието на населението на областта се формира от нейния център и по-голямата част от общините, които са с относително благоприятни демографски характеристики.

Наблюдават се различия по населени места в динамиката на населението на община Хаджидимово. Центърът на общината – град Хаджидимово, се характеризира с колебливост в динамиката на населението, но общата тенденция е към плавно намаляване, като прогнозата от 2005 г. за стабилизиране на броя постоянни жители в диапазона 2800-3200 души не се оправдава.



Въпреки че на ниво община негативното движение в посока намаляване е с по-слаб интензитет, то за най-малките по население места : с. Гайтаниново, с. Илинден, с. Лъки, с. Нова Ловча, с. Парил и с. Тешово, то е динамично. За периода от 2005 г. до началото на 2015 г. тези села са загубили около 40% от постоянните си жители.

Средната гъстота на населението е 34 души/кв. км, което е близо два пъти под средното за страната (66,4 души/кв. км).

#### *Структура на населението по трудоспособна възраст*

Налице е продължаващ процес на демографско остаряване, което се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на населението на 65 и повече години.

*Таблица 5 Население под, в и над трудоспособна възраст<sup>1</sup> по местоживееене и пол, Източник: НСИ, 2014 г.*

		За общината			За гр. Хаджидимово		
		общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
2005	<b>общо</b>	<b>10415</b>	<b>5231</b>	<b>5184</b>	<b>2735</b>	<b>1351</b>	<b>1384</b>
	Под трудоспособна възраст	1761	903	858	475	231	244
	В трудоспособна възраст	6147	3339	2808	1648	884	764
	Над трудоспособна възраст	2507	989	1518	612	236	376
2006	<b>общо</b>	<b>10315</b>	<b>5174</b>	<b>5141</b>	<b>2723</b>	<b>1353</b>	<b>1370</b>
	Под трудоспособна възраст	1704	882	822	457	228	229
	В трудоспособна възраст	6139	3305	2834	1654	883	771
	Над трудоспособна възраст	2472	987	1485	612	242	370
2007	<b>общо</b>	<b>10270</b>	<b>5155</b>	<b>5115</b>	<b>2687</b>	<b>1338</b>	<b>1349</b>
	Под трудоспособна възраст	1667	867	800	443	231	212
	В трудоспособна възраст	6162	3297	2865	1637	862	775
	Над трудоспособна възраст	2441	991	1450	607	245	362
2008	<b>общо</b>	<b>10216</b>	<b>5123</b>	<b>5093</b>	<b>2685</b>	<b>1343</b>	<b>1342</b>
	Под трудоспособна възраст	1633	851	782	428	230	198
	В трудоспособна възраст	6173	3286	2887	1646	861	785
	Над трудоспособна възраст	2410	986	1424	611	252	359
2009	<b>общо</b>	<b>10119</b>	<b>5063</b>	<b>5056</b>	<b>2657</b>	<b>1319</b>	<b>1338</b>
	Под трудоспособна възраст	1578	827	751	413	217	196
	В трудоспособна възраст	6159	3260	2899	1635	850	785
	Над трудоспособна възраст	2382	976	1406	609	252	357
2010	<b>общо</b>	<b>9978</b>	<b>5002</b>	<b>4976</b>	<b>2610</b>	<b>1301</b>	<b>1309</b>
	Под трудоспособна възраст	1528	804	724	400	209	191
	В трудоспособна възраст	6079	3239	2840	1611	849	762
	Над трудоспособна възраст	2371	959	1412	599	243	356

<sup>1</sup> За 2014 г. тези граници са до навършването на 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете.

2011	<b>общо</b>	<b>9990</b>	<b>5051</b>	<b>4939</b>	<b>2695</b>	<b>1385</b>	<b>1310</b>
	Под трудоспособна възраст	1519	829	690	414	232	182
	В трудоспособна възраст	6052	3249	2803	1663	896	767
	Над трудоспособна възраст	2419	973	1446	618	257	361
2012	<b>общо</b>	<b>9833</b>	<b>4988</b>	<b>4845</b>	<b>2647</b>	<b>1356</b>	<b>1291</b>
	Под трудоспособна възраст	1482	812	670	407	228	179
	В трудоспособна възраст	5993	3225	2768	1639	877	762
	Над трудоспособна възраст	2358	951	1407	601	251	350
2013	<b>общо</b>	<b>9740</b>	<b>4941</b>	<b>4799</b>	<b>2616</b>	<b>1330</b>	<b>1286</b>
	Под трудоспособна възраст	1479	801	678	410	223	187
	В трудоспособна възраст	5925	3213	2712	1606	865	741
	Над трудоспособна възраст	2336	927	1409	600	242	358
2014	<b>общо</b>	<b>9613</b>	<b>4891</b>	<b>4722</b>	<b>2595</b>	<b>1326</b>	<b>1269</b>
	Под трудоспособна възраст	1450	792	658	409	225	184
	В трудоспособна възраст	5825	3163	2662	1569	852	717
	Над трудоспособна възраст	2338	936	1402	617	249	368

Процентното съотношение на населението под трудоспособна възраст е 15,1 %, а на тези над 60 е 24,4 %. В трудоспособна възраст са 60,6% от жителите на община Хаджидимово.

Този факт е изключително обезпокоителен, като се има предвид, че на национално ниво делът на населението над 60 години е 18,5 %, което означава, че за територията на общината делът на населението в тази възрастова граница е с близо 6% повече от средното за страната.

Застаряването на населението е от значение и за естественото му възпроизводство.

#### *Полова структура на населението*

По отношение на половата структура на населението, не е налице тенденцията на национално ниво за преобладаващ брой на жените спрямо мъжете. Броят на мъжете е с превес над този на жените.

*Таблица 6 Полово съотношение на населението, Източник: НСИ, 2014 г.*

Показатели	2009 г.	2010 г.	2012 г.	2013г.	2014 г.
Полово съотношение /жени на 1000 мъже/	998	977	971	971	965

#### *Възрастова структура на населението*

Разпределението на населението по населени места в община Хаджидимово по отделните възрастови групи е илюстрирано в следната таблица:

*Таблица 7 Население по възраст и местоживееене, Източник: НСИ, Преброяване, 2011 г.*

	Общо	Възраст (в навършени години)							
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+

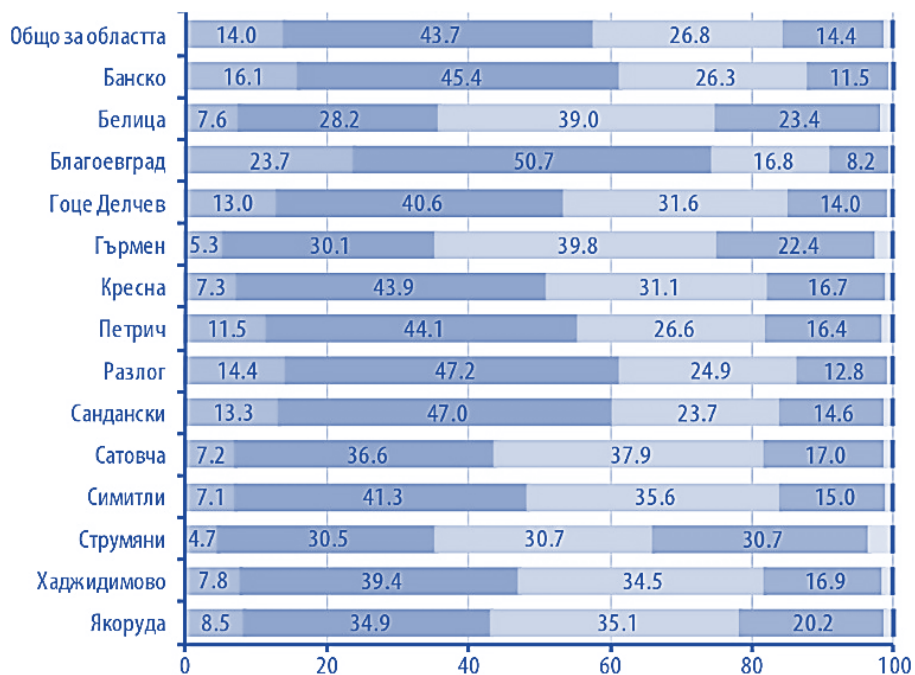
<b>В община Хаджидимово</b>	<b>10091</b>	966	1088	1226	1365	1439	1414	1220	1373
<b>В гр. Хаджидимово</b>	<b>2730</b>	268	307	311	391	394	384	335	340
<b>В селата</b>	<b>7361</b>	698	781	915	974	1045	1030	885	1033

#### Етническа принадлежност на населението

В етническата структура на населението по данни от националното преброяване през 2011 г. преобладава дялът на населението от българската етническа група - 6 763 души, следвана от турската - 615 души, ромската - 263 души, други етнически групи – 219, а 101 жители не се самоопределят. Статистическите данни са получени при отговорили 7 961 души от общо 10 091 жители на община Хаджидимово през 2011 г.

#### Образователна структура

По отношение на образователната структура на населението е необходимо да се отбележи по-ниският дял (7,8%) от средният за страната (19,6%) и за област Благоевград (14%) на хората с висше образование. Тези нива са приблизително 2,5 пъти по-ниски от средните за страната. По-нисък е и дялът на хората със средно образование (39,4%) при средни за страната - 43,4%, като хората с основно образование представляват 34,5% от населението на община Хаджидимово.



Фигура 2 Сравнителна графика на структурата на населението на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование и общините в обл. Благоевград, Източник: НСИ, 2011 г.

#### Икономическа активност на населението. Заетост и безработица

Икономически активното население обхваща всички лица на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни.

Според данни на НСИ към 30.09.2014 г. броят на икономически активните лица в община Хаджидимово е 4620 души. Броят на регистрираните безработни е 853, а този на регистрираните до 29 г. включително е 133. Процентът на безработица е 18,5%, което е над средното ниво за страната (около 11%) и за областта (9,4%).

### Естествен и механичен прираст

Естественият прираст на територията на общината е отрицателен. Тенденцията в последните години е за увеличаване на смъртността за сметка на раждаемостта.

Таблица 8 Естествено движение на населението на община Хаджидимово, Източник: НСИ, 2014 г.

Община Хаджидимово	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2014	59	33	26	141	69	72	<b>-82</b>	-36	-46
2013	83	43	40	140	85	55	<b>-57</b>	-42	-15
2012	73	48	25	143	71	72	<b>-70</b>	-23	-47
2011	80	41	39	127	74	53	<b>-47</b>	-33	-14
2010	79	39	40	129	72	57	<b>-50</b>	-33	-17

Механичният прираст също е отрицателен, като все пак през последните пет години негативната тенденция отслабва.

Таблица 9 Механично движение на населението на община Хаджидимово, Източник: НСИ, 2014 г.

Община Хаджидимово	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2014	77	38	39	122	52	70	-45	-14	-31
2013	68	30	38	104	35	69	-36	-5	-31
2012	30	9	21	117	49	68	-87	-40	-47
2011	34	18	16	92	42	50	-58	-24	-34
2010	58	28	30	149	56	93	-91	-28	-63

Отрицателните естествен и механичен прираст за територията на общината задълбочават проблемите в демографското развитие и влияят негативно на възпроизводството на населението.

#### Изводи:

- Едни от най-съществените проблеми на територията на общината са високият ръст на безработицата и ниското ниво на образование на населението, което предполага развитие на дейности, свързани с повишаване на професионалното ниво и образованието;
- Трайна е тенденцията за намаляване на населението и обезлюдяване на населени места на територията на общината, което изисква разработване на социални, икономически и урбанистични политики, които да създадат условия за предотвратяване на тези негативни процеси.

### 2.3 Обитаване и жилищен фонд

По данни на НСИ от преброяването през 2011 г. броят на жилищните сгради на територията на община Хаджидимово наброява 3582, от които 848 са на територията на

общинския център. Делът на необитаемите жилищни сгради е около 23%. Това е най-осезаемо в най-малките население места – с. Парил, с. Гайтаниново, с. Лъки и с. Нова Ловча, което е предизвикателство за развитие на системата „Обитаване“ и нейното оразмеряване в перспектива.

Таблица 10 Жилищни сгради по населени места и обитаемост, Източник: НСИ, 2011 г.

Териториална единица	Общо	Жилищна обитавана	Жилищна необитавана	Жилищна (временно обитаване)	Жилищна много-фамилна
<b>Общ.Хаджидимово</b>	<b>3582</b>	<b>2763</b>	<b>818</b>	-	<b>1</b>
с. Абланица	641	588	53	-	-
с. Беслен	183	151	32	-	-
с. Блатска	153	146	7	-	-
с. Гайтаниново	101	42	59	-	-
с. Илинден	143	87	56	-	-
с. Копривлен	505	388	117	-	-
с. Лъки	99	32	67	-	-
с. Нова Ловча	80	38	42	-	-
с. Ново Лески	193	143	50	-	-
с. Парил	30	8	22	-	-
с. Петрелик	85	57	28	-	-
с. Садово	201	133	68	-	-
с. Теплен	112	110	2	-	-
с. Тешово	208	111	97	-	-
<b>Гр. Хаджидимово</b>	<b>848</b>	<b>729</b>	<b>118</b>	-	<b>1</b>

Според усреднените данни за функционалните и площни характеристики на жилищата на територията на общината към 2011 г. едно жилище разполага с 5 жилищни помещения, приблизително 98,43 кв.м полезна площ (от които 73,56 кв.м жилищна площ):

Таблица 11 Обитавани жилища, Източник: НСИ, 2011 г.

Териториална единица	Жилища	Жилищни помещения	Стаи	Полезна площ	Жилищна площ
	(бр.)	(бр.)	(бр.)	(кв.м)	(кв.м)
<b>Община Хаджидимово</b>	<b>3063</b>	<b>15290</b>	<b>12670</b>	<b>301501</b>	<b>225306</b>
гр.Хаджидимово	883	4307	3476	89582	67188
с. Абланица	629	3544	2987	70204	51094
с. Беслен	165	796	735	10949	8697
с. Блатска	160	830	712	18445	15160

с. Гайтаниново	42	165	123	2797	1544
с. Илинден	64	290	227	4887	2879
с. Копривлен	456	2180	1800	41712	31401
с. Лъки	32	164	132	2321	1332
с. Нова ловча	38	145	107	2521	1496
с. Ново лески	157	844	728	14427	11331
С. Парил	8	31	23	478	226
с. Петрелик	59	319	263	4721	3634
с. Садово	149	680	535	15002	11210
с. Теплен	110	570	496	12764	10592
с. Тешово	111	425	326	10691	7522

В конструктивно отношение сериозен е делът на сградите със зидана конструкция и гредоред – конструктивна система масово използвана в България през първите 70 години на миналия век:

Таблица 12 Жилища по конструктивна система, Източник: НСИ, 2011 г.

Териториална единица	Общо	Панели	Стомано-бетон	Тухли (с бетонна плоча)	Тухли (с гредоред)	Камък	Кирпич (сурови тухли)	Дърво
<b>общ. Хаджидимово</b>	<b>3946</b>	<b>6</b>	<b>108</b>	<b>1822</b>	<b>1160</b>	<b>583</b>	<b>266</b>	<b>1</b>
гр. Хаджидимово	1019	3	49	508	362	8	89	-
с. Абланица	700	-	47	568	70	14	1	-
с. Беслен	197	-	1	46	1	149	-	-
с. Блатска	167	1	-	62	87	7	10	-
с. Гайтаниново	101	1	-	12	32	38	18	-
с. Илинден	143	1	1	0	20	111	10	-
с. Копривлен	575	-	5	344	143	61	22	-
с. Лъки	99	-	-	7	53	23	16	-
с. Нова Ловча	80	-	1	-	45	28	6	-
с. Ново Лески	207	-	-	101	79	26	1	-
С. Парил	30	-	-	7	5	18	-	-
с. Петрелик	89	-	-	26	35	17	11	-
с. Садово	219	-	-	85	76	7	51	-
с. Теплен	112	-	-	33	7	72	-	-
с. Тешово	208	-	4	23	145	4	31	1

Общинският и държавен жилищен фонд към края на 2011 г. е оскъден и се състои от 10 жилища:

Таблица 13 Жилища държавна и общинска собственост, Източник: НСИ, 2011 г.

Общо	Държавна или общинска собственост					
	1 стая	2 стаи	3 стаи	4 стаи	5 стаи	6 и повече стаи
10	0	2	2	1	3	2

В сравнение с останалите страни от ЕС община Хаджидимово, както повечето български общини, изостава по отношение на енергийната ефективност и „зеленото“ строителство.

Индикаторите за тези тенденции са свързани със степента на саниране, нивото на използване на ВЕИ, енергоспестяваща дограма и външна изолация. По отношение на качеството на средата се разглежда и битовата обслуженост, инфраструктурата, видът и качеството на строителството. За оценяване на жилищния фонд е необходимо в бъдеще да се има предвид не само състоянието на сградите, а и качеството на заобикалящата ги среда, което влияе значително върху привлекателността и пазарната стойност на жилищата.

Значителна разлика сред градовете в България и тези от Западна Европа се открива в процента на собствени жилища. У нас частната собственост е една от причините за липсата на конкретни мерки и дейности за провеждане на цялостна жилищна политика от страна на общинските администрации и специализираните институции.

#### Изводи:

- Наличие на голям процент необитавани жилища;
- Ниска осигуреност с жилища държавна и общинска собственост;
- Необходимо е цялостно обновяване и подобряване на средата в жилищните територии;
- Незадоволително е състоянието на жилищния фонд по отношение на енергийната ефективност.

#### 2.4 Икономическо развитие и инвестиционна активност

Анализът на някои от основните макроикономически показатели на област Благоевград и община Хаджидимово, поставени в контекст и сравнимост с тези на национално и регионално ниво, дават информация за мястото на общината и региона, за да може да се направи адекватна оценка за базовото състояние, осите на влияние и да се оцени реалният потенциал при очертаване на бъдещите тенденции за развитие на общината.

##### БВП и БДС

За периода 2010 - 2012 г. БВП в областта нараства.

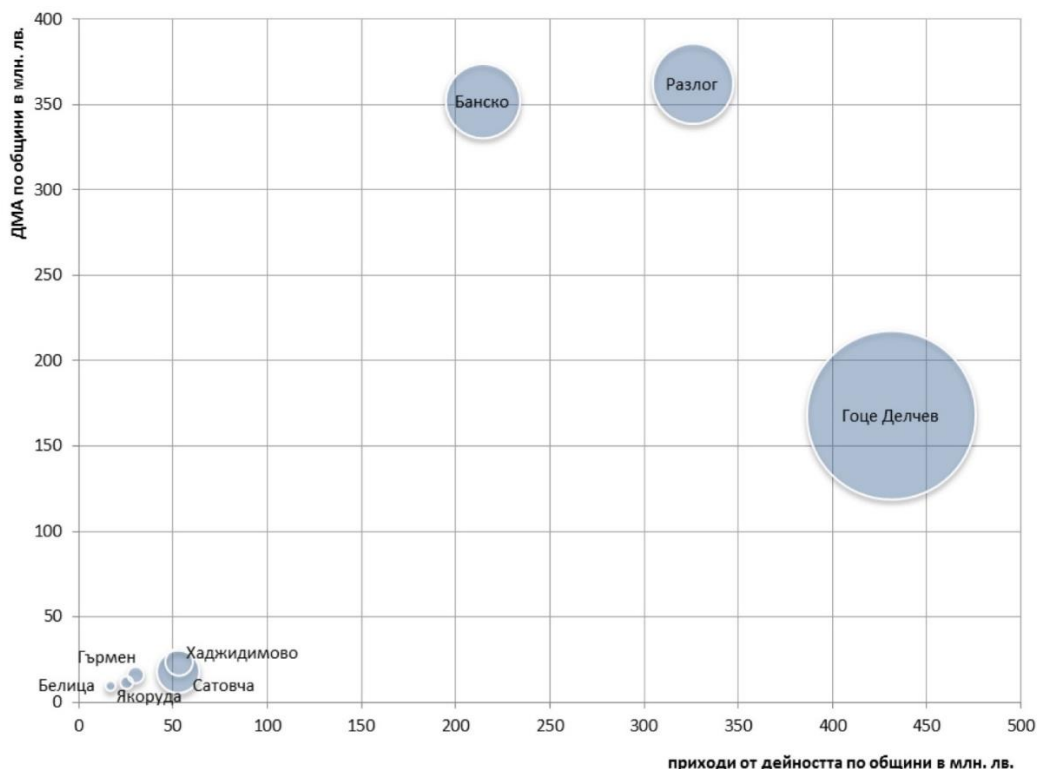
Таблица 14 БВП и БДС в област Благоевград, Източник: НСИ, 2013 г.

Показатели	Мерна единица	2010 г.	2011 г.	2012 г.
<b>БДС</b>	<b>млн. лв.</b>	<b>1672</b>	<b>2015</b>	<b>2042</b>
<i>БДС по икономически сектори</i>				
Аграрен	млн. лв.	197	228	234
Индустрия	млн. лв.	495	749	770
Услуги	млн. лв.	980	1038	1039

<b>БВП</b>	<b>млн. лв.</b>	<b>1935</b>	<b>2314</b>	<b>2374</b>
<b>БВП на човек</b>	<b>лв.</b>	<b>5920</b>	<b>7168</b>	<b>7392</b>

*Нетни приходи от продажби, тенденции в развитието на местната икономика*

По данни на НСИ за периода 2008-2011 г. община Хаджидимово е лидер по икономическо представяне сред малките общини в т. нар. регион на долината на Места, където са концентрирани най-големите приходи (близо 60 млн. лв. през 2011 г.) и най-значителните активи (на стойност над 20 млн. лв.) на предприятията. Причина за доброто представяне на общината са добре развитата преработвателна промишленост и наличието на ГКПП на границата с Гърция.



*Фигура 3 Основни характеристики на нефинансовите предприятия по общини – ДМА, приходи от дейността и брой заети (изразени в радиус на точката) през 2011 г. (в млн. лв.), Източник: Стратегия за интегрирано местно развитие чрез прилагане на нов модел на партньорство между публичните власти, бизнеса и гражданските организации „Долината на Места“, 2013 г.*

Анализът на основните характеристики на предприятията от нефинансовия сектор по икономически дейности показва много големия дял на преработвателната промишленост (на схемата в синьо) в икономиката на общините. Тук лидер се явява община Гоце Делчев, където са концентрирани най-значимите преработвателни предприятия, с произведена продукция през 2011 г. на стойност 185 млн. лв. Интересна характеристика е, че предприятията от тази сфера в Разлог имат по-значителни като обем активи (над 70 млн. лв.), но отчетливо по-малка продукция (под 65 млн. лв.), което се дължи най-вече на факта, че голяма част от тях са в сферата на производството на строителни материали. Обемът на продукцията им се е свил в следствие на резкия спад в строителството в региона.

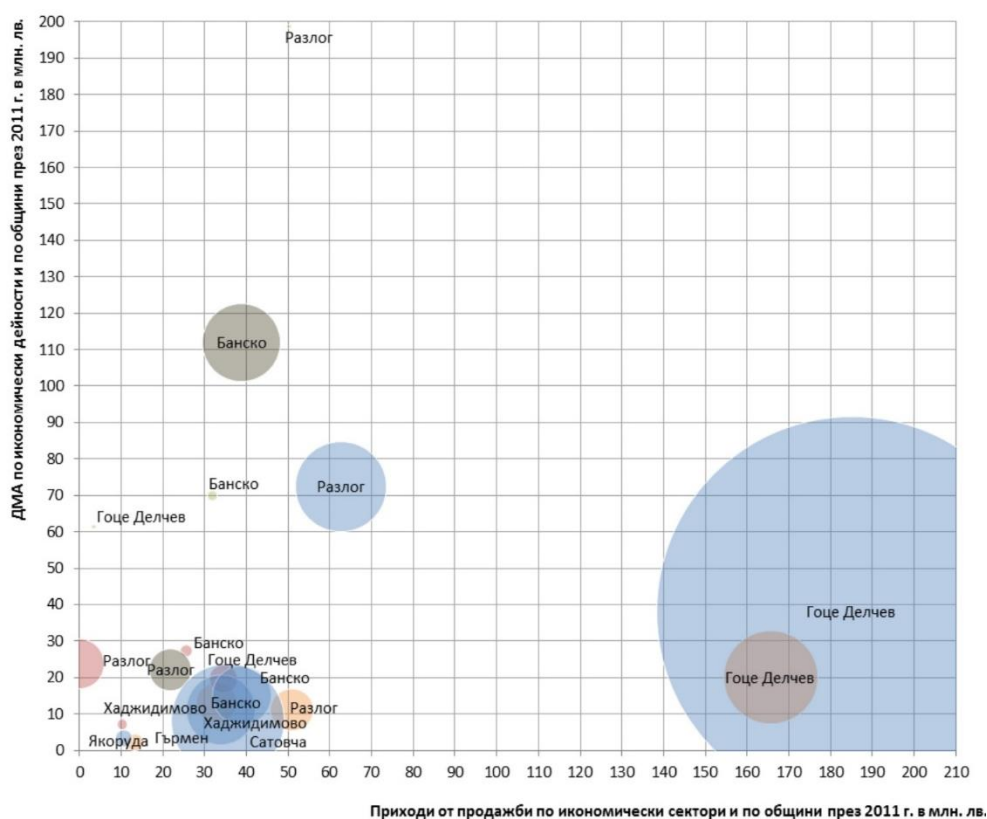
Другите три общини, в които икономическото представяне на преработвателната промишленост е от регионално значение, са Банско (с близо 40 млн. лв. произведена



продукция през 2011 г.), Сатовча (където заетите в сектора са дори повече от тези в Банско и Разлог) и Хаджидимово. Значително по-малък е обемът на произведената продукция в община Якоруда – малко над 10 млн. лв.

Значителни са и активите на хотелиерството и ресторантьорството (в кафяво на графиката) най-вече в Банско (над 110 млн. лв.), причина за което е ски центърът, но също и в Разлог (21 млн. лв.). С 40 млн. лв. произведена продукция през 2011 г., тези дейност формира значителен дял от икономиката на община Банско и сравнително по-малък от тази на Разлог (около 21 млн. лв.). Община Хаджидимово изостава осезаемо в този сектор, въпреки благоприятните условия за развиване на туризъм.

Строителството също е един от значимите сектори за регионалната икономика. Лидери отново са Разлог, Гоце Делчев и Банско, но също и община Хаджидимово, където секторът е имал над 10 млн. лв. приходи през 2011 г.



Фигура 4 Основни характеристики на нефинансовите предприятия по общини и по основни икономически дейности – ДМА, приходи от дейността и брой заети (изразени в радиус на точката) през 2011 г. (в млн. лв.). Източник: Стратегия за интегрирано местно развитие чрез прилагане на нов модел на партньорство между публичните власти, бизнеса и гражданските организации „Долината на Места“, 2013 г.

#### Структура на заетостта

Броят на фирмите към 2011 г. е 260, като от тях най-голям е дялът на микро и малките фирми. Най-голям е относителният дял на фирмите заети в търговията и услугите.

Последните тенденции в развитието на местната икономика сочат пропорционалната зависимост между промяната в приходите на предприятията и промяната на броя заети. Отчетливо е повишаването в приходите в някои сектори по общини и сравнително по-слаб ръст на броя заети. Това е свидетелство за оптимизирането на процесите в голяма

част от местните предприятия в периода 2008-2011 г. Предприятията, които за разглеждания период са свили обема на произвежданата продукция, бележат и намаление на заетите с приблизително същите темпове и дял. Едновременно с това, предприятията, които са увеличили продажбите си сравнително по-бавно увеличават броя на заетите. Това говори за известна предпазливост от страна на икономическите субекти от региона.

Дейност, която показва значителен ръст през разглеждания период е транспортът, складирането и пощите. Транспортът и логистиката са сфери на икономиката, които са по-слабо зависими от частната консумацията на стоки и услуги, като развитието им е положителен сигнал за регионалната икономика като цяло.

Преработвателната промишленост бележи ръст в приходите в периода 2008-2011 г, като в община Хаджидимово той е най-значим - над 70 %, но също така стабилен е в Гоце Делчев (25 %), Сатовча, Разлог и Якоруда (между 10 и 20 %). Свиване в сектора се забелязва в Белица (с 50%), Гърмен (35%) и Банско (20 %). Заетостта в преработвателната промишленост намалява във всички общини от региона с изключение на Хаджидимово.

#### *Инвестиционна активност*

Предприемачеството е един от основните фактори за постигане на икономически растеж и заетост в контекста на европейската и национална политика и по-конкретно в европейската стратегия „Европа 2020“.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) са показател, който дава информация за инвестиционната дейност на стопанските субекти. Тенденцията в община Хаджидимово през последните години е за понижаване на разходите за ДМА, като през 2010 г. е отбелязан значителен спад, който до известна степен е компенсирал от повишение през 2011. Това е продиктувано от световната финансова криза и значителната роля на чуждестранни компании за икономиката община Хаджидимово.

В последните години е регистриран отлив на интереса за реализиране на проекти с преки чуждестранни инвестиции, което подчертава необходимостта от мерки за подобряване на инвестиционната активност.

#### *Отраслова структура на икономиката*

Традиционно **селското стопанство** е доминиращ отрасъл в икономиката на общината, в което почти монокултурен характер има тютюнопроизводството.

Пазарът на земя е слабо развит, като отличителен белег е ниската степен на механизация на селското стопанство, което в повечето случаи се свежда до задоволяване на собствени нужди.

Собствеността върху земята е раздробена и преобладават стопанствата, които обработват по-малко от 10 декара. Въпреки, че през последните години броят на малогабаритната и средногабаритната техника се е увеличил, липсва съвременна техника за агротехнически мероприятия с по-продължителен ефект, което намалява ефективността на стопанската дейност.

Обработват се по-плодородните земи, а нископродуктивната земя се изоставя. Отсъствието на крупни земеделски стопанства, намалява производителността на труда и възможностите за реализиране на по-ниска себестойност на продукцията, както и за нейната пазарна реализация.

**Животновъдството** има по-малък дял в произведената селскостопанска продукция, въпреки че има добри предпоставки за развитието му поради географските характеристики. Представени са почти всички видове домашни животни, като доминира говедовъдството. Намаляването на броя на животните през последните 15 години затихва като процес, но затрудненията, свързани с реализацията на продукцията, продължава да бъде основен проблем пред животновъдите.

Животните се отглеждат в семейни стопанства, в повечето случаи за собствени нужди. Липсват големи животновъдни ферми, а пазарът на селско стопанска продукция е недоразвит.

Община Хаджидимово не е силно индустриализирана и няма индустриално производство, което да влошава параметрите на околната среда. Шивашката и обувната промишленост са основните представени в общината. Основните проблеми пред бизнеса са свързани с пазарната реализация на продукцията и ограничените възможности за реинвестиции в оборудване.

**Леката промишленост** е представена още и от хранително-вкусовата промишленост, като продукцията местната фабрика за преработка и консервиране на плодове е реализирана със средства по Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.

На територията на общината са налични минерални ресурси за развитие на добивна промишленост, които не се използват поради ограниченото стопанско значение на залежите.

**Туризмът** не формира приходи на територията на общината. Въпреки наличието на условия за развитие на форми на туризъм, липсва маркетинг на туристическата продукция, а легловата база е незначителна – 1 хотел, 4 семейни хотела, 24 къщи за гости, 6 бунгала, 7 стаи за гости и 1 хижа (*по данни на общинска администрация*).

Добри са условията за развитие на културно-опознавателен туризъм, ловен и селски туризъм, което се дължи на значителното богатство на културно наследство в общината, наличие на редки животински видове, запазеното биоразнообразие и красивата природа и дадености на планините Пирин и Славянка.

#### **Изводи:**

В социално-икономическото развитие на общината могат да бъдат изведени следните проблеми:

- икономическият профил на общината е обусловен от два сектора: селско стопанство, предимно моноструктурен, определен от тютюнопроизводството, и преработвателна промишленост;
- липса на диверсифицирана икономика и силна зависимост от икономическите тенденции в съответните сектори;
- отдалеченост от голям икономически и административен център;
- остарял и амортизиран производствен фонд;

- липса на нови технологии и съоръжения за хидромелиорации в селскостопанското производство;
- ниско ниво на инвестициите.

Това потвърждава необходимостта от мерки за промяна и подобряване на икономическия облик и привличане на инвеститорски интерес към територията.

## 2.5 Обществено обслужване

### 2.5.1 Образование и детски заведения

През последните години се налага оптимизиране на училищната мрежа, както и намаляване на броя на паралелките в учебните заведения. Това се дължи най-вече на негативните демографските процеси в общината и засилената миграция към по-големите градове в региона, страната и чужбина. Поради това се налага и осигуряване на транспорт за деца до 16 г. възраст.

Видът, броят на паралелките и учениците в община Хаджидимово за учебната 2015-2016 г. е представен в следната таблица:

Таблица 15 Състояние на образованието в община Хаджидимово за учебната 2015-2016 г., Източник: Община Хаджидимово

	Вид заведение	Населено място	Брой групи/паралелки	Брой деца/ученици	Закрити учебни заведения през последните 5 г.
1	Ясли - 1бр.	Детска ясла, с.Абланица	2	32	–
2	ОДЗ - 1бр.	ОДЗ „Надежда“, гр.Хаджидимово	8	179	–
3	ЦДГ- 2бр.	ЦДГ „Пролет“, с.Абланица	5	110	–
		ЦДГ „Незабравка“, с.Копривлен	4	70	
4	Основни училища - 3бр.	ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“, с.Блатска	6	62	–
		ОУ „Никола Вапцаров“, с. Копривлен	8	81	
		ОУ „Гоце Делчев“, с.Беслен	8	91	

5	Средни училища - 2бр.	СОУ „Никола Вапцаров“, гр. Хаджидимово	19	354	-
		СОУ „Св.Паисий Хилендарски“, с.Абланица	19	364	

Както при училищата, така и при детските градини се наблюдава тенденцията за създаване на смесени групи в селата поради недостига на деца.

В последните години поетапно се прилагат мерки за енергийна ефективност и подобряване на материално техническата база в редица училища и детски градини.

### 2.5.2 Здравеопазване

На територията на община Хаджидимово населението не се обслужва по отношение на болничната помощ. Тя се осъществява в МБАЛ Гоце Делчев.

Регистрираните практики в община Хаджидимово са (по данни от ОПР 2014-2020 г.) :

- Амбулатории за първична медицинска помощ – 6;
- Амбулатории за първична дентална медицина – 6;
- Дентална медико-техническа лаборатория – 1;

Според регистъра на болничните заведения и извънболничната помощ на РЗИ - Благоевград за общините по долината на река Места са налични 10 лечебни заведения, от които 2 Многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ), 6 Медицински центъра, 1 групова практика и 1 хоспис. Тези 10 лечебни заведения предлагат медицинска помощ на 126 133 души (НСИ - Преброяване на населението 2011 г.) в осемте общини. Ситуирането на лечебните заведения е в три от общинските центрове – Банско, Гоце Делчев и Разлог.

Таблица 16 Регистър лечебните заведения и извънболнична помощ, Източник: РЗИ – Благоевград, 2013 г.

Лечебно заведение	Вид на практиката	Населено място
„ИКОНОМОВ И КОПАНАРОВ - АИМП-ГПСМП-ХИРУРГИЧНА“ ООД	Групова практика	Гр. Банско
МЦ „СВ.БЛАГОВЕЩЕНИЕ“ ЕООД	Медицински център	Гр. Банско
МЦ „СВ.БЛАГОВЕЩЕНИЕ“ ЕООД	Медицински център	Гр. Банско
МЦ „АСТРА –Н“ ООД	Медицински център	Гр. Банско
МЦ „1 - ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ЕООД	Медицински център	Гр. Гоце Делчев
МЦ „СИМВОЛ НА НАДЕЖДАТА“ ЕООД	Медицински център	Гр. Гоце Делчев
МБАЛ - „ИВАН СКЕНДЕРОВ“ ЕООД	Болнично заведение	Гр. Гоце Делчев
Хоспис „СИМВОЛ НА НАДЕЖДАТА“ ЕООД	Хоспис	Гр. Гоце Делчев
МЦ „НОВ ЖИВОТ“ ООД	Медицински център	Гр. Гоце Делчев
МБАЛ - „Разлог“ ЕООД	Болнично заведение	Гр. Разлог

При наличието на само две болнични заведения е установено до каква степен те могат

да предоставят спешна помощ на населението на община Хаджидимово (Източник: Стратегия за интегрирано местно развитие чрез прилагане на нов модел на партньорство между публичните власти, бизнеса и гражданските организации „Долината на Места“, 2013 г.), чрез провеждането на локационен-алокационен анализ, който има за целта да намери най-пряката връзка по пътната мрежа от местата, предлагащи болнична здравна помощ до местата, употребяващи здравна помощ (като са използвани републиканската и общинските пътни мрежи). Групите от населени места с изохрон по-малък от зададения са следните:

- Изохрон до 10 км - с. Копривлен, с. Ново Лески;
- Изохрон до 20 км - гр. Хаджидимово, с. Илинден, с. Садово, с. Блатска, с. Петрелик;
- Изохрон до 30 км - с. Лъки, с. Абланица, Гайтаниново, с. Нова Ловча, с. Тешово, с. Теплен, с. Парил, с. Ново Лески;
- Изохрон до 40 км - с. Беслен.

### *2.5.3 Социални дейности*

Според данни на ОПР 2014-2020 г. броят на лицата със специфични потребности на територията на общината е:

- лица с увреждания (физически и психически) - 379 д.
- брой лица в неравностойно социално положение - 1187 д.

В община Хаджидимово не са разкрити специализирани институции за настаняване на лица със специфични потребности. От социалните дейности са развити „Домашен социален патронаж“, „Дневен център за възрастни хора“ и „Личен асистент“. Домашният социален патронаж е с капацитет около 100 места. Освен нуждаещите се, от общинския център се обслужват лица и от съседните села. Дневният център за възрастни хора е с капацитет 20 места.

### *2.5.4 Търговия и търговско обслужване*

Това е подсистемата, която най-бързо реагира на новата пазарна ситуация. Тя се определя в най-голяма степен от силната частна инициатива, породена от търсенето и предлагането. Това рефлектира върху териториалната структура на подсистемата, която в известна степен е загубила йерархичния си характер и комплексното си устройство, характерни за периода преди 1989 г.

Концентрация на обекти на търговското обслужване се наблюдава в най-големите населените места – гр. Хаджидимово и с. Абланица.

Мрежата от търговски обекти е съставена от отделни по-малки обекти, разпръснати на територията на града и селата в общината, която осигурява локалното обслужване на населението.

На територията на общината са развити и други услуги (битови, финансово-кредитни, административни и др.) осигуряващи задоволително ниво на общественно-обслужващите дейности.

### *2.5.5 Спорт*

Спортните клубове в общината са основно в сферата на футбола. Те са активни в следните населени места на общината – гр. Хаджидимово (футболен клуб „Места“ и

„Места 2005“ ), с. Копривлен (футболен клуб „Граничар“), с. Садово (футболен клуб „Садово“) и с. Ново Лески (футболен клуб „Ляски“).

Към футболните игрища като спортната инфраструктура следва да се отчитат и спортните обекти в училищата. В с. Абланица има изграден училищен физкултурен салон, който е в много добро състояние. За СОУ „Н. Вапцаров“ гр. Хаджидимово има изготвен идеен проект за физкултурен салон.

## **2.6 Културно наследство**

### *Нематериално културно наследство*

Според Закона за културното наследство, нематериално културно наследство са: устни традиции и форми на изразяване, включително и езикът като носител на нематериално културно наследство; художествено-изпълнителско изкуство; социални обичаи, обреди и празненства; знания и обичаи, които се отнасят до природата и вселената; знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

В община Хаджидимово нематериалното културно наследство е представено чрез богатите традиции и обичаи, местния бит и празненства. Различните културни събития през годината са много ярък израз на толерантността и взаимното уважение на хората по тези краища – общината и кметствата по населени места организират както чествания на различни християнски религиозни празници, така и традиционни мюсюлмански празници като Рамазан Байран и Курбан Байрам и различни езически обичаи – като Кукерски празници, Бабин ден, Мартенски празници. Общият брой на читалищата в региона е 12, като от тях функциониращи са само 3.

Традиционните събори на населените места в региона се провеждат на различни православни християнски празници – съборът на с. Абланица се провежда на 26.10 (Димитров ден); съборът на с. Тешово се провежда на 29.06 (Петров ден), съборът на с. Петрелик – 21.05 (Спасов ден), съборите на с. Ново Лески и с. Блатска се провеждат на 01.06 (Свети дух), съборите на с. Лъки и с. Илинден – на 15.08 (Успение на Света Богородица). Празникът на град Хаджидимово се провежда ежегодно на 6-ти май – Гергьовден в манастира „Св. Георги Победоносец“.

### *Материално културно наследство*

В района на Гоце Делчев са открити над 120 археологически находища и продължава да се открива богат изворен материал от различни исторически епохи, свидетелстващ за заселването му още от най-дълбока древност. Повечето от обектите са обявени за паметници на културата с местно значение, труднодостъпни са и се намират в лошо състояние.

Районът на община Хаджидимово е обитаван от дълбока древност. На територията на общината има останки от праисторически, тракийски и средновековни селища, крепости, светилища, надгробни могили, скални гробници, църкви и некрополи, които свидетелстват за интензивен и продължителен живот през всички исторически епохи. Наличните данни свидетелстват за най-ранно човешко присъствие още от времето преди Троянската война (XII в. пр. Хр.). В резултат на археологически разкопки в местността Св. Димитър (на около 3 км югоизточно от Хаджидимово) са разкрити културни пластове от къснобронзовата епоха (XIV-XIII в. пр. Хр.) и ранножелязната епоха (края на XII-IX в.

пр. Хр.). Значителни са следите от трако-елинистическата епоха (след IV в. пр. Хр.). Северозападно от града върху конусообразно възвишение в местността Белтата има останки от градище (вероятно укрепено селище). На площ от 2-3 дка се срещат камъни от разрушени зидове и късове от строителна и битова керамика, датирана към IV в. пр. Хр. В близост до тази местност се издига подобно възвишение, на което се пръснати сравнително по-оскъдни културни останки. Има сведения, че от тези места произхождат монети от Александър Македонски (356-323 г.). Вероятно с градището или някое близко селище е бил свързан античен некропол от IV-III век в местност Халките (на 1,5 км западно от града), от който през 1936 г. е разкрита гробница с каменни плочи и погребален инвентар (два сребърни съда, златен нагръдник, тетрадрахма от Филип II Македонски 359-336 г. и др.). Друг античен некропол е разкрит през 1911 г. в местността Кутубара край тогавашното село Горна Сингертия (Горняне). Към него е принадлежала двойна гробница, също изградена с каменни плочи, в която били намерени бронзови, сребърни и глинени съдове, сребърни и златни накити и един меч. Вероятно в разкритата гробница е бил погребан тракийски воин. По сведения на местни жители целият инвентар бил взет от турското правителство (до 1912 г. тези земи влизат в границите на Османската империя).

През античността по течението на Места преминава един от важните пътища, свързващи главната пътна артерия Виа Егнация с вътрешността на Балканския полуостров. След като римляните завладяват тези земи (около средата на I в. пр. Хр.) покрай този път възникват (или биват обновени по-стари тракийски) множество селища и крепости. Във връзка с пътя по Места е изградена и късноантична крепост на възвишението Свети Димитър, което се издига над водослива на реките Места и Мътница, така че доминира над околния терен.

Средновековният период е белязан и с наличието на духовно - християнско средище, което след като е било многократно разорявано след османското нашествие и тънело дълго време в забрава, е възстановено през 1864 г. в лицето на днес известния хаджидимовски манастир „Св. Георги Победоносец“.

За сега няма сведения какви имена са носили средновековните селища, чийто пряк или косвен наследник е днешният град. Първите писмени извори са от времето след завладяването на тези земи от османлиите. Ценна информация за селата предшественици на Хаджидимово – Горна и Долна Сингертия ни дават османските документи.

Важно е да се отбележи, че за разлика от намиращите се на изток родопски села и някои на юг, през целия османски период Сингертия запазва българския си характер. През Възраждането българите от Долна Сингертия построяват християнски храм – черквата „Успение Богородично“. Сградата представлява трикорабна псевдобазилика с оригинална вътрешна украса. Иконите в нея са били донесени от Света Гора и Хаджидимовския манастир. Отколешната верска (християнска) принадлежност на местните жители е засвидетелствана и с наличието на топоними, свързани с християнски обекти. Освен споменатия хълм Св. Димитър, с намираща се в най-високата му част средновековна църква, южно от Хаджидимово се издига връх Св. Петка.



Движимите културни ценности в община Хаджидимово са изложени в информационния център на гр. Хаджидимово (където е изложена малка част от археологическите находки в района) и в музея на гр. Гоце Делчев.

Площта на информационния център е недостатъчна за да бъдат експонирани богатите артефакти от живота по тези земи още от дълбока древност. Необходимо е разширяване на експозиционната площ или отделяне на самостоятелна сграда за музей.

Важни обекти на културата на територията на общината са читалищата, всяко от които разполага със собствена библиотека. Читалищата в общината са общо дванадесет на брой, но от тях функционират само четири на брой - в гр. Хаджидимово и селата Абланица и Копривлен.

*Недвижимите културни ценности* в общината, по списък от НИНКН, включват 67 археологически, архитектурно-строителни, исторически и художествени обекти, сред които и един свален със Заповед на МК № РД 9 Д-7 от 09.11.2012 г.

#### *Исторически паметници на културата*

В общината се намират 6 исторически недвижими културни ценности (НКЦ), които към този момент са без категоризация. Те включват :

- Лобно място на Вълчо Джегълов, 1 км западно от с. Копривлен;
- Лобно място на Димитър Панчелиев, 1 км източно от с. Копривлен;
- Лобно място на парашутистите Йордан Кискинов и Христо Дамянов, в центъра на с. Копривлен;
- Лобно място на граничари майор Павлов, майор Туралийски и старшина Кискинов, 1 км западно от с. Петрелик;
- Лобно място на Георги Георгиев Попгеоргиев, Симеон Гърнев и Илия Кюлюмов в с. Садово;
- Родна къща на воеводата Атанас Тешовалията в с. Тешово.

#### *Археологически обекти*

В общината са съсредоточени 12 археологически недвижими културни ценности. От тях 5 са с категория от „национално значение“:

- Антично селище в м. "Козлука" и м. "Бряста" край Копривлен - археологическа НКЦ с национално значение. Селището е разположено на стратегическо място - главен път II - 19 - Гоце Делчев - границата/ГКПП Илинден - Ексохи - Гърция. Намира се на около 15 км от граничния пункт и на 6 км от общинския център Хаджидимово. В музея в град Гоце Делчев са изложени част от откритите предмети - съдове, монети, накити и др.;
- Късноантична и средновековна крепост м."Св.Димитър" край гр. Хаджидимово - археологическа НКЦ с предварителна категория – „национално значение, датираща от времето на късната античност;

- Антично селище и могилен некропол, м. "Тумбите", при манастира "Св. Георги" край гр. Хаджидимово;
- Късноантичен некропол м. "Горнянска кория" при с. Петрелик;
- Антично селище и надгробни могили - масив 49 и масив 78, м. "Муянче" с. Илинден.

За горните НКЦ са определени граници граници и режими за ползване на територията, както и охранителни зони.

*Античното селище в м. "Козлука" и м. "Бряста" край Копривлен* е разположено в западния край на Гоцеделчевската котловина северозападно от с. Копривлен. Селището заема площ от няколкостотин декара, като крайните му югоизточни части попадат под съвременното село. Археологически разкопки са провеждани през 1995-1997 и от 1998 до 2002 г. под ръководството на ст. н. с. д-р А. Божкова от Археологическия институт с музей при БАН. Най-древният период на обитаване на селището се датира в късната бронзова епоха (XIV - XIII в. пр. Хр.). След приключване на археологическите разкопки част от проучените обекти попадат под пътя Гоце Делчев – ГКПП Илинден – Драма. Останките на двете сгради са на около 20 м западно от шосето и не са засегнати от строителните работи. В близост до останките има изграден навес с място за отдих. Той е част от проект „Създаване на интегриран продукт на културния туризъм чрез развитие на културно-историческите паметници и човешките ресурси в община Хаджидимово“, а партньори са две съседни гръцки общини.

*Късноантична и средновековна крепост м. "Св. Димитър" край гр. Хаджидимово* е археологическа НКЦ с предварителна категория – „национално значение“. Крепостта, която е издигната с отбранителна цел, е съществувала в продължителен период от време и е претърпяла няколко преправки и промени. Най-атрактивни са останките от две крепостни стени (протейхизма), датиращи от времето на късната античност (IV -VI в.), запазени на места до 2.00 м височина. Върху територията на обекта, в централната част на оградената площ през 60-те години на ХХ в., е изграден параклис. В края на 90-те години са построени обслужващи го постройки, пътеки, санитарен възел, навес и др. съоръжения. През 2001 г. са построени трапезария и път, водещ към параклиса, който е прерязал крепостната стена на паметника и е унищожил разположения

Археологическите НКЦ на територията на община Хаджидимово с категория „местно значение“ са 7 на брой:

- Тракийски некропол, м. "Дрежно", 5 км южно от с. Абланица;
- Античен и средновековен некропол, м. "Поляната", в с. Абланица;
- Средновековен некропол, м. "Мируля", 3 км южно от с. Абланица;
- Късноантично градище, 4 км западно от с. Гайтанино;
- Антично селище, м. "Чучулигата", 5 км северно от с. Лъки;
- Антично селище, м. "Св.Спас", 2,5 км северно от с. Лъки;
- Тракийски некропол, м. "Халките", 1,5 км западно от гр. Хаджидимово.

#### *Архитектурно-строителни*

Архитектурно-строителните НКЦ в община Хаджидимово са 32 на брой, като всички са без определена категория.

Групови архитектурно-строителни паметници на културата няма.

Архитектурно-строителните НКЦ от Античността и Средновековието са 6 на брой, всички с категория „местно значение“.

Архитектурно-художествен паметник е църквата „Св. Димитър“ с взаимното училище в с. Тешово, което е с категория „национално значение“.

#### *Художествени*

Художествените НКЦ в община Хаджидимово са 10 на брой, като всички са без определена категория.

Художествените НКЦ в общината са църквите и манастирите.

Църквата „Св. Николай“ в с. Гайтаниново е построена през 1839 г. и представлява трикорабна базилика с полуцилиндрична апсида. По време на преустройство през 1879 г. е построен и четиристенен купол, а 6 години по-късно от запад се пристроява и висока камбанария. На нея е монтиран часовник през 1890 г. Иконостасът на храма е украсен с живопис и резба.

Манастир „Св. Великомъченик Георги Победоносец“ е построен през средата на 19 в. на хълма край гр. Хаджидимово, на мястото на старо християнско светилище. Той е на трето място по големина в Югозападна България и се намира най-близо до Света Гора. Манастирът действа и е поддържан благодарение на всеотдайността на игумени и енорийски свещеници.

Църквата „Свети Георги“ е възрожденски храм в с. Ново Лески, част от Неврокопската епархия. Църквата е разположена в старото с. Лески, напуснато в 1927 г. и е единствената оцеляла сграда от него. Построена е в началото на XIX в.. Иконостасите икони датират от XVII, XVIII и XIX в. Балдахинът над престола в олтара е изцяло резбован. В църквата са първите известни подписани творби на иконописеца Серги Георгиев от 1842 г. Има и негови произведения от 1873 и 1878 г.

Подробният списък с недвижимите културни ценности на територията на община Хаджидимово е представен в *Приложение 1 - Списък на недвижимите културни ценности на територията на община Хаджидимово. Източник: НИИ НКН.*

#### *Оценка на състоянието на културното наследство*

Въпреки значителния културно-исторически потенциал на общината, може да се твърди, че той не е добре експониран, социализиран и адаптиран. На територията на общината няма музей, а съществуващия информационен център предоставя само една зала за изложбени цели. Голяма част от археологическите находки в община Хаджидимово са изложени в общинският исторически музей в гр. Гоце Делчев, който помещава 12 експозиционни зали.

Необходима е актуална оценка на състоянието на недвижимите културни ценности на територията на общината. Липсата на адекватна държавна и местна политика към културното наследство води до компрометиране на качествата на културните ценности в следствие на природни и антропогенни фактори.

Съществуват предпоставки за създаване на културно-опознавателни маршрути в сътрудничество между общините Хаджидимово, Гоце Делчев и Сатовча, но към

настоящия момент такива не са реализирани. Въпреки наличието на недвижими културни ценности от национално значение, необходимите за популяризирането и социализирането им информационно обезпечаване, достъпна среда, обслужващи обекти и инфраструктура липсват. В следствие значителна част от тези ценности остават скрити и неприобщени към съвременните урбанистични и природни дадености.

Във връзка с опазване, социализация и адаптация на културното наследство в общината е необходимо да бъде разработена стратегия за развитието му, което надхвърля изискванията на ОУП, в съответствие със съвременните практики в тази област за ангажиране на всички заинтересовани страни и възможните механизми за финансиране.

## 2.7 Техническа инфраструктура

### 2.7.1 Комуникационно-транспортна система

Значимостта на пътната инфраструктура в община Хаджидимово се изразява в това, че тя определя напълно комуникационно-транспортната система, поради липса на други видове транспорт. Най-близката жп гара се намира в гр. Добринище.

Основните републикански пътни артерии в общината са:

- II-19 – основна връзка между ГКПП Илинден и останалата републиканска пътна мрежа в страната;
- III-1906 – отклонява се от път II-19 до с. Копривлен и осъществява връзката до с. Парил, като след населеното място няма изградена асфалтова настилка;
- III-1907 – отклонява се от път II-19 преминава през общинския център и се свързва с III-1972 при с. Блатска;
- III-1972 – на територията на община Хаджидимово свързва селата Блатска и Абланица.

Общинската пътна мрежа осъществява връзката между населените места и републиканската пътна мрежа.

В момента ежедневни автобусни превози се изпълняват от и до градовете София и Пловдив. Връзката между общинския център и останалите населени места в общината се изпълнява с ежедневни линии или линии, които извършват превози през определени дни от седмицата.

### 2.7.2 Водоснабдяване и канализация

В общината централно водоснабдени са всички населени места.

Таблица 17 Водоснабдяване на населените места в община Хаджидимово. Източник: ОПР 2014-2020г.

Населено място	Водо – източници вид	Дължина вътрешни водопр- води /м/	Състояние изграденост на водопр. мрежа с РЕ тръби	Относителен дял на населението ползващо централно водоснабдяване
гр.Хаджидимово	Помпено и гравитачно	30 500	85%	100%

с.Абланица	Помпено	29 500	100%	100%
с.Беслен	Помпено	7 500	100%	100%
с.Блатска	Гравитачно	4 600	10%	100%
с.Гайтаниново	Гравитачно	4 200	0%	100%
с.Илинден	Гравитачно	4 800	0%	100%
с.Копривлен	Гравитачно	14 100	95%	100%
с.Лъки	Гравитачно	3 200	0%	100%
с.Нова Ловча	Гравитачно	3 400	0%	100%
с.Ново Лески	Гравитачно	7 800	100%	100%
с.Парил	Гравитачно	2 000	0%	100%
с.Петрелик	Гравитачно	3 300	0%	100%
с.Садово	Гравитачно	5 600	100%	100%
с.Теплен	Гравитачно	3 800	5%	100%
с. Тешово	Гравитачно	7 500	0%	100%

През 2013-2014 г. са реализирани проекти за подмяна на водопроводната мрежа в гр. Хаджидимово и селата Абланица, Беслен, Ново Лески, Садово и Копривлен. Водопроводната мрежа в останалите села е силно остаряла и амортизирана, като е необходимо да бъде подменена.

Канализационна мрежа е изградена частично в общинския център и големите села, като липсват пречиствателни съоръжения за отпадни води. В останалите населени места се използват септични ями и попивни кладенци, което води до замърсяване на подземните води.

### *2.7.3 Електроснабдяване*

Всички населени места на територията на община Хаджидимово са електроснабдени, като електроснабдителната мрежа е сравнително добре изградена, но на места има проблеми с качеството и сигурността на захранване. Електроснабдяването се извършва от "ЧЕЗ Разпределение България" АД.

Общината получава електрозахранване на средно напрежение 20 kV от районна подстанция 110/20 kV, разположена в гр. Гоце Делчев.

### *2.7.4 Съобщителна мрежа*

Трите национални оператора на мобилни услуги осигуряват покритие на територията на цялата общината, които също така предоставят възможност за използване на мобилен интернет. На територията на общината функционира и кабелен оператор „Близу“, който предоставя и възможност за интернет достъп.

## **Изводи:**

- Транспортно-комуникационно система на общината има нужда от реконструкция и подмяна на настилката на съществуващата пътна мрежа, с изключение на републикански път II-19;
- За подобряване качеството на живот на територията на общината е необходима реконструкция и доизграждане на водопроводната и канализационната системи и свързаните с тях съоръжения;
- Необходимо е осъвременяване и подобряване на качеството на съоръженията, свързани с електропреносната мрежа.

## **2.8 Околна среда**

### *2.8.1 Състояние на въздуха*

В общината няма постоянен пункт за наблюдение на качеството на въздуха. Замърсяването на въздуха се дължи основно на бита, при ползването на твърди горива през отоплителния сезон и на автотранспорта. Промислената дейност в общината е ограничена и не води до сериозно замърсяване на въздуха.

Общината се характеризира с добри качества на атмосферния въздух.

### *2.8.2 Състояние на водите*

Слабо развитата производствена дейност е предпоставка за ограничено замърсяване на водните ресурси в общината. По-високи нива на замърсяване се наблюдава в населените места, което се дължи на липсата на канализация и пречиствателни съоръжения.

В гр. Хаджидимово има изготвен проект за канализация за отпадни води и ПСОВ.

### *2.8.3 Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие*

Екстензивните форми на стопанисване на горите и земите в общината, липсата на големи предприятия и развита промишленост, съчетани с хилядолетните традиции в ползването на местните природни ресурси, допринасят за сравнително добре запазените съобщества и популации на множество видове, които са от европейско и световно значение. В обхвата на територията на община Хаджидимово се намират части от следните защитени територии:

- Резерват: „Али ботуш“ – обявен за опазване на най-голямото находище на черна мура и рядка скална планинска растителност. Резерватът е обявен за биосферен и е защитен и по международното законодателство. В него се забраняват всякакви дейности, с изключение на: тяхната охрана; посещения с научна цел; преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;
- Защитена местност „Павлюва падина“ – обявена за опазване на харктерни растителни съобщества с участие на средиземноморски и субсредизменоморски редки и застрашени видове.

Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) от мрежата „Натура 2000“:

- BG0002078 Славянка – по директивата за птиците;
- BG0002076 Места – по директивата за птиците;
- BG0002126 Пирин буфер – по директивата за птиците;
- BG0001028 Среден Пирин – Али ботуш – по директивата за хабитатите;
- BG0000220 Долна Места – по директивата за хабитатите;
- BG0001030 Родопи – Западни – по директивата за хабитатите.

Наличието на всички тези видове, местообитания и други природни забележителности дава възможности за развитие, както и отговорности, свързани с ползването на земите и горите в община Хаджидимово и съобразяването на проектите за местно развитие с тях. В тази връзка, устойчивото управление на водите, горите и земеделието са сред най-важните фактори за дългосрочното опазване на биологичното разнообразие на територията на общината.

#### *2.8.4 Състояние на почвите и нарушени територии*

Като цяло на територията на общината не се наблюдава замърсяване на почвите и състоянието им се характеризира като добро. Няма данни за замърсявания или наличие на значителни проблеми, които да застрашават екологичното състояние на почвите. Причини за доброто им състояние са отсъствието на значителна промишлена дейност, както и на интензивна селскостопанска такава. При сегашната структура и принос на основните икономически дейности не се очаква негативно въздействие върху състоянието на почвите.

#### *2.8.5 Отпадъци – състояние и управление*

Депонирането на отпадъците в община Хаджидимово се осъществява в регионално депо, разположено на територията на община Гоце Делчев.

### **2.9 Осигуреност на територията с устройствени планове**

Осигуреността на територията на общината с устройствени планове може да бъде определена като незадоволителна. За по-голяма част от селата в общината има разработени регулационни и кадастрални планове, които са изготвени при други социално-икономически условия и са неприложими според изискванията на съвременната нормативна уредба за устройство на територията.

*Таблица 18 Действащи устройствени планове на територията на община Хаджидимово. Източник: Община Хаджидимово*

<b>№</b>	<b>Населено място</b>	<b>Действащ план</b>	<b>Одобен със Заповед</b>
<b>1.</b>	гр. Хаджидимово	Кадастрален и регулационен план; Застроителен план	Заповед № 70/03.06.1991 г.
<b>2.</b>	с. Садово	Кадастрален и регулационен план	Заповед № 334/10.04.1986 г.
<b>3.</b>	с. Петрелик	Кадастрален и регулационен план	Заповед № 165/29.09.1995 г.

4.	с. Нова Ловча	Кадастрален и регулационен план	Заповед № 43/20.04.1992 г.
5.	с. Лъки	Кадастрален и регулационен план	Заповед № 3008/24.12.1959 г.
6.	с. Гайтаниново	Геодезически и регулационен план	Заповед № 2630 и 2631/24.12.1959 г.
7.	с. Копривлен	Кадастрален и регулационен план; Застроителен план	Заповед № 20/31.01.1991 г.
8.	с. Ново Лески	Кадастрален и регулационен план; Застроителен план	Заповед № 346/07.04.1983 г.
9.	с. Илинден	Кадастрален план	Заповед № 300-4-76/31.10.2002 г.
10.	с. Абланица	Кадастрален план	Заповед № 2189/20.12.2001 г.
		Регулационен план	Заповед № 2523/1937 г., допълнен със Заповед № 38/1977 г. и Заповед № 1378/1977 г.
11.	с. Блатска	Кадастрален и регулационен план	Заповед № 3196/1931 г.
12.	с. Теплен	Кадастрален план	неодобрен
13.	с. Беслен	Кадастрален план	неодобрен
14.	с. Парил	Кадастрален план	неодобрен
15.	с. Тешово	Кадастрален план	неодобрен

### **3 Предизвикателства и насоки за развитие на общината**

#### **3.1 Демографско развитие**

Определянето на перспективното демографско развитие е предпоставка и необходимо условие за правилното дефиниране и последващо решаване на устройствените задачи.

Демографската прогноза за развитие на общината е необходимо да се развие в три варианта: песимистичен, реалистичен и оптимистичен. Тези хипотези могат да послужат за основа на различни вариантни решения за териториално развитие от страна на проектантския екип. Като основа за окончателния вариант на ОУПО е необходимо да бъде приета реалистичната хипотеза, въз основа на която да бъдат оразмерени елементите на отделните функционални системи.



Основните предизвикателства пред демографското развитие на общината са:

- тенденция за влошаване на възрастовата структура;
- значително намаляване на населението и обезлюдяване на населени места;
- ниско ниво на образованост на населението;
- непредвидимост на механичното движение на населението.

Тези предизвикателства имат отношение към пространственото развитие и по-конкретно при определяне необходимостта от увеличаване или намаляване на урбанизираната територия в общината. Затова е важно в рамките на проучванията на ОУПО да се прецизират демографските прогнози, както и да се набере допълнителна специализирана информация за нуждите на плана.

За нуждите на ОУПО следва да се посочат следните фактори, имащи отношение към непосредствените перспективи в демографското развитие, респ. планирането и оразмеряването на функционалните системи:

- очакван процес на ре-миграция – завръщане на икономически мигранти от чужбина или от други части на България, като следствие от актуалните глобални икономически процеси или други;
- урбанизацията на населението е в процес на затихване и установяване в константна величина. Като резултат от вече протеклия процес на урбанизация, е налице неравномерно териториално разпределение на населението;
- прогнозата за заетостта на населението също е важен фактор за определяне на устройствените политики. В тази посока, детайлизирането на проучванията трябва да обхване перспективата за трудовата заетост по сектори и очакван брой работни места.

### **3.2 Обитаване и жилищен сектор**

На база на направения подробен анализ на състоянието и териториалното разпределение на жилищния фонд на община Хаджидимово, основната задача на ОУПО е решаване на проблемите на тази функционална система чрез:

- определяне на реалните нужди от ново жилищно строителство и при необходимост параметрите на бъдещото устройство на терени за обитаване;
- пълна ревизия на усвоеността на жилищните територии и откриване на вътрешните териториални резерви за жилищно строителство;
- обосновка за нуждите от включване на нови територии в границите на града за жилищни нужди.

За нуждите на обитаването е препоръчително да се работи със средна големина на едно семейство 2,5 души.

### **3.3 Икономическо развитие**

На територията на община Хаджидимово следва да се предвиди реструктуриране и диверсифициране на икономиката, обновяване на съществуващите индустриални зони и стопански дворове, осигуряване на съвременни и благоприятни инфраструктурни и административни условия за реализация на инвестиционни намерения, които следва да намерят пространствено изражение и устройствени параметри в проекта за ОУПО.

В сферата на енергийната ефективност на икономическите дейности, следва да се изследват възможностите за развитие на локални централи и съоръжения, използващи възобновяеми и/или алтернативни ресурси и внедряване на съвременни системи за ресурсна ефективност в съществуващите и новопредвидени територии с икономически функции.

Икономическият профил на общината е предпоставка в проекта на ОУПО да се предвидят условия за защита на земеделските земи, развитие на селското стопанство, възстановяване и увеличаване на площите с трайни насаждения, възстановяване и развитие на съоръженията за поливно земеделие и осигуряване на инфраструктура за реализация на местната продукция.

### **3.4 Обществено обслужване**

Новото законодателство и започналата реформа в социалната сфера водят до нови моменти в развитието на подсистемите на общественото обслужване и социалната инфраструктура. От изцяло нормативно подчинени, тяхното развитие в перспектива ще следва един модел на задължителност само по отношение на подсистеми образование, здравеопазване и частично култура и спорт т.е. тези елементи от системата, които са грижа на централната и местна власт. Другите подсистеми ще бъдат направлявани, но свободни по отношение на бъдещото им развитие.

По-конкретните и съществени изисквания, които подсистемите на общественото обслужване предявяват пред ОУПО, са:

- Търговско обслужване – подсистемата следва изцяло пазарния модел, но трябва да се съобразява с определената с ОУПО йерархична структура и центрова система. Това означава, че в определените територии за обществено обслужване задължително ще се насочват обекти на общественото обслужване, а частната инициатива и търсенето ще определят конкретните местоположение и функции на обектите. Преобладаващата част от компаниите могат да решават своите проблеми и необходимост от нови терени на пазарен принцип;

- Образование – изхождайки от състоянието на подсистемата и прогнозните демографски разчети, не се налага нужда от нови обекти. Съществен момент е в ОУПО да се предвидят механизми, с които определени обекти на образованието в отдалечени населени места да се запазят, за да бъдат спрени процесите на обезлюдяване в периферните на общината райони;

- Здравеопазване – наличните условия за здравно обслужване на населението на община Хаджидимово като цяло са в неудовлетворително състояние, най-вече поради липсата на болницата и необходимата цялостна реорганизация на услугите в сферата на здравеопазването и повишаване на качеството на предлаганите услуги;

- Култура – за общината има изявена необходимост и предпоставки за развитие на нови обекти от тази подсистема – сграда, която да обедини и осигури по-голяма експозиционна площ на общинския исторически музей, развитие на изградената културна инфраструктура и развитие на потенциала на културните обекти в общината;

- Спорт – с ОУПО трябва да се отредят места за нови открити и закрити спортни терени и съоръжения. Възможност за частично решаване на проблема е чрез осигуряване на достъп за спорт и игри в наличните открити терени на училищата;

- Административно обслужване – подсистемата разполага с достатъчен сграден фонд и не е необходимо отреждане на нови терени за нейното развитие;
- Туристическа инфраструктура – в проекта на ОУПО следва да се предвидят територии, дейности и мерки за развитие на туристическа дейност, за използване на природните ресурси, с които общината разполага, за обособяване на територии с потенциал за развитие на алтернативен туризъм, допълнителни туристически маршрути, веломаршрути, културни и исторически маршрути.

### **3.5 Техническа инфраструктура**

Осигуреността на територията на общината с техническа инфраструктура показва значими пропуски. Една от най-важните задачи на ОУПО е да се осигурят условия за подобряване и развитие на елементите на техническата инфраструктура, за да бъдат постигнати заложените дългосрочни цели за развитие на общината.

#### *3.5.1 Комуникационно-транспортна система*

С ОУПО е необходимо да се определи йерархизацията на пътната мрежа на общината и бъдещите връзки с републиканската пътна мрежа от високо ниво. С проекта на ОУПО трябва да се осигури цялостно оптимизиране на системата от комуникационни артерии с оглед осигуряване на благоприятни условия за функциониране на общината, целесъобразни връзки между отделните населени места и възможностите за бъдещо териториално разширяване.

В ОУПО е необходимо да се анализира и прецени необходимостта от обходи на населените места в общината, като се има предвид транспортното натоварване и прогнозните автомобилни потоци. Особено важно е това за населените места, които се пресичат от републиканската пътна мрежа, като общинския център например.

#### *3.5.2 Водоснабдяване и канализация*

При планиране на бъдещото развитие на общината трябва да се вземат предвид насоките, дефинирани в Регионалния генерален план за „Вик“ ООД – Благоевград. В него са предвидени краткосрочни (2014–2020 г.), средносрочни (2021–2028 г.) и дългосрочни (2029–2038 г.) периоди, в които са определени съответните мерки за развитие и инвестиции за реализирането им. Тези периоди съвпадат с прогнозното действие на ОУП, а именно 15–20 г., което би позволило интегриране на политиките по отношение на развитие на инфраструктурата и осигуряване на реалистична прогноза за реализирането на заложените в плана цели.

#### *3.5.3 Електроснабдяване*

Електропреносната мрежа се нуждае от доизграждане, разширение и реконструкция. ОУПО ще определи недостига от мощности в мрежата от трансформаторни постове. Определящи в максималния товар на общината ще бъдат новопредвидени терени за производствено и жилищно строителство, за които трябва да бъдат определени допълнителните мощности, които при необходимост трябва да се изградят.

В ОУП нужно да се изследват възможностите за прилагане на устройствени мерки за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници. В община Хаджидимово са налице добри възможности за добив на слънчева и вятърна енергия, за което е

необходимо да бъдат проучени територии, подходящи за този вид дейност, без да се нарушават естествени ландшафти и земеделски земи от висока категория.

### **3.6 Околна среда**

В аспект управление на въздействието върху околната среда ОУПО трябва да реши следните задачи:

- Да се определи дали има конфликтни ситуации на територията на общината от предвижданите устройствени дейности;
- Да се разработи система от екологични ограничители на стопанската дейност в околоселищните територии;
- Да се предвидят терените, в които е необходимо да бъдат рекултивирани действащите до този момент сметища на територията на общината;
- Да се съобразят устройствените мерки с предвижданията на Плана за управление на резерват „Али Ботуш“.

### **3.7 Зелена система**

Планът трябва да направи ревизия на съществуващата зелена система, да прецени нуждите от нови терени за озеленяване и да даде концепция за структура на единна зелена система.

За формулирането на предложения за оптимизиране на зелената система на общината, съобразени с действащите в момента законови и подзаконови актове и нормативни документи, в ОУПО трябва да се предвидят територии:

- за по-силно насищане на съществуващите паркови обекти с повече и по-разнообразни рекреационни функции;
- за създаване на нови паркове и зелени площи, предимно в жилищните квартали и производствените терени;
- за оптимизиране на базата за спорт – за осигуряване на оптимални условия за развитието на масов спорт и на туризма, както и за хармонично развитие на децата и младежите, трябва да се извърши ремонт на училищните физкултурни салони и на игрищата и да се изградят нови там, където липсват.

В индустриалните зони на общината попадат терени с различна степен на замърсяване и други нарушения на ландшафта и това налага извършването на система от мероприятия за възстановяване на природната среда, като:

- рекултивация на нарушени терени, обхващаща комплекс от инженернотехнически, мелиоративни, селскостопански, лесовъдски, ландшафтноустройствени и други дейности, изпълнението на които води до възстановяване на нарушените терени и връщането им в стопански оборот в съответствие с екологичните условия и ландшафта в района;
- създаване на изолационни пояси и масиви от дървесно-храстова растителност покрай индустриални предприятия и оживени транспортни артерии с цел шумоизолация, намаляване на праховото замърсяване и естетизиране на ландшафтите.

### **3.8 Ландшафт**

Бъдещите устройствени мероприятия в ОУП е необходимо да бъдат съобразени с устойчивостта на отделните видове ландшафт спрямо предвидените дейности и запазване на специфичните им характеристики.

Необходимо е в аналитичната и прогнозната част на ОУП да се изследват уязвимите ландшафти и съответните устройствени дейности да бъдат съобразени с тези дадености, за да могат ценни територии да бъдат превантивно опазени от антропогенна дейност.

При планиране на елементите на техническата инфраструктура трябва да се анализират внимателно вариантите решения и да бъдат взети предвид тези, които влияят най-малко върху специфичните естетически и културни стойности на ландшафта.

Всички устройствени намеси следва да бъдат съобразени с важни „ландшафтните коридори“, границите и пейзажите, които формират.

При планирани ландшафтно-устройствени мероприятия е необходимо да се изследват прилежащите видове ландшафт и съответното интегриране на нарушените територии към тях.

### **3.9 Културно наследство**

Община Хаджидимово има значителни дадености по отношение на културното наследство. Основна задача на ОУП е предвиждане на устройствени мерки и мероприятия, които да опазят, социализират и адаптират културните ценности към съвременните урбанистични и природни системи.

ОУПО е необходимо да бъде разработен в съответствие с предвижданията на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР) и да бъде оценено мястото на общината спрямо културните коридори в Югоизточна Европа. Определянето на културните напластявания на територията и взаимовръзките на регионално ниво са едни от най-съществените фактори за развитие на потенциала на територията в бъдеще. В проекта на ОУПО е необходимо да се изяснят регионалните връзки с обекти на културното наследство от национално и местно значение и да се предвидят регионални културни маршрути, които пространствено да обвързват отделните обекти.

В проекта за ОУПО е нужно да се анализира потенциала на отделните територии, съчетаващи недвижими културни ценности и ландшафт с висока естетическа стойност, които имат потенциал да бъдат определени като културен ландшафт.

В аналитичната и синтезна част на ОУП да се изследват и локализируют териториите и въздействията (устройствени инвестиционни намеси), които представляват риск за увреждането на НКЦ и експозиционната им среда.

В проекта на ОУПО Хаджидимово следва да се отразят регистрираните културни ценности, ансамбли и резервати и охранителните им зони, да се формулират изисквания за тяхното опазване и развитие и да се предвиди изграждането на съпътстваща транспортна и туристическа инфраструктура.

С цел популяризиране на културно-историческите ценности на територията на общината в проекта за ОУП трябва да се анализират възможностите за създаване на регионален музей и интернет платформи за виртуални експозиции.

При изработване на проекта за ОУПО Хаджидимово е необходимо да се проучи необходимостта от определяне на територии и обекти, за които следва да се изработят Планове за опазване и управление (ПОУ) съгласно Закона за културно наследство (ЗКН).

### **3.10 Насоки за териториално развитие**

Анализът на състоянието на селищната мрежа и на формиращите я населени места мотивират следните устройствени изисквания към ОУПО:

- създаване на устройствени условия (в допълнение на тези, предвидени с режимите на усвояване и устройство на извънселищните територии) за постепенно преодоляване на диспропорциите в селищното развитие между общинския център и селата в общината;

- стабилизиране на селищната мрежа на територията на общината, като се създават условия за реализиране на специфичните потенциали за развитие на всяко населено място – наличните ресурси за селскостопанско производство, традиционни и нови стопански дейности, наличието на обекти на материалното и нематериално културно наследство, природни забележителности, неизползван сграден фонд, свободни урегулirани поземлени имоти, както и възможностите за поемане на нетрадиционни функции – съвременни технологии за преработка на селскостопански суровини, туристическа инфраструктура и др.;

- изграждане на адекватна на съвременните изисквания социална инфраструктура в голяма част от населените места на територията на общината;

- основен резерв за териториално развитие следва да се считат инфраструктурно осигурени терени, потребността от чиято първоначална функция е отпаднала (необходимо е детайлно проучване на статута и използването на дворовете на бившите ДЗС и ТКЗС, военни терени, производствени зони), както и прилежащи нискокатегорийни земеделски земи с теренни и геоложки характеристики, подходящи за застрояване и за инфраструктурно обезпечаване. При това трябва да се определят диференцирано терени за разширение на жилищните зони, за производствени и други стопански дейности, за обслужващи функции. В селата със значителен неизползван и остарял жилищен фонд може да се предложи и промяна на предназначението на части от жилищните им терени и сгради за нежилищни функции;

- формулиране на принципни предложения за използване на свободен сграден фонд от нефункциониращи обществени сгради с цел смяна на тяхното предназначение и развитие на нови функции;

- предвиждане, за всички населени места в общината, на доизграждане на елементите на инженерната инфраструктура, осигуряване на необходимите за развитието им количество и качество на водоснабдяване, канализация, електроснабдяване и др., благоустрояване и комунално обслужване, изпълнение на мероприятия, осигуряващи опазване на околната среда и намаляване на негативните въздействия, вкл. изграждане на пречиствателни съоръжения за питейните и отпадъчните води;

- определяне на устройствен статут на местностите със земи по § 4 на ЗСПЗЗ.

#### **4 Методически подход при разработване на ОУП на община Хаджидимово**

ОУП се разработва в етапите анализ и прогноза, което предопределя различните методически подходи към двете части на плана.

Предвидените в настоящето задание подходи формират основата, при която трябва да бъде разработван бъдещият план и могат да бъдат допълвани от проектантския екип.

Основните методически подходи при разработване на аналитичната част могат да включват:

- Преглед на документи (Content analysis);
- Теренни проучвания;
- SWOT анализ;
- Сравнителен и причинно-следствен анализ;
- Експертна оценка;
- Обществени обсъждания, консултации и допитвания;
- Изработване на картен материал чрез ГИС софтуер.

Методите, които се използват при разработване на прогнозната част могат да бъдат:

- Разработване на вариантни решения за развитие на територията на база на прогнозите за социално-икономическо и демографско развитие;
- Синхронизиране със стратегически документи;
- Холистичен подход за адресиране на проблемите, предизвикателствата и възможностите за устойчиво развитие на териториите;
- Координация между визията за развитие на общината, заложена в ОПР и устройствените дейности заложи в ОУПО;
- Обществени обсъждания, консултации и допитвания;
- Проучване на добри практики при планиране на периферни райони;
- Критериален подход за избор на приоритетни проекти и приоритизиране на проектни предложения при създаване на програмата за реализация на ОУПО.

Важна част от процеса на разработване на ОУП на община Хаджидимово е включване на заинтересованите страни и осигуряване на публичност в процеса на планиране и последващата реализация на плана.

#### **5 Изисквания за съдържанието, вида и начина на представяне на ОУПО**

Прогнозният срок на действие на ОУП на община Хаджидимово е до 2030 г.

На основание чл. 126, ал. 4 на ЗУТ, ОУПО се изработва в две фази, както следва:

- Първа фаза - Предварителен проект;
- Втора фаза - Окончателен проект.

Съдържанието на проучвателните работи по всяка фаза се определя от чл. 18 и чл. 19 на Наредба №8 на МРРБ за обема и съдържанието на устройствените планове. Изпълнителят на проекта следва да изпълнява тези нормативни изисквания за обхвата на проучвателните работи и по своя инициатива да включи допълнителни проучвания, имащи отношение към устройственото развитие и планиране на община Хаджидимово.

Настоящото задание изисква изработването на ОУПО Хаджидимово да се осъществи в съответствие с разпоредбите на чл. 125 и чл. 126 от Закона за устройство на територията

(Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.35 от 15 Май 2015 г.), както и чл. 16, ал.1, чл. 17, чл. 18 и чл.19 от Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (Обн., ДВ, бр. 57 от 2001 г.; изм., бр. 68 от 2004 г., бр. 51 от 2005 г. и бр. 66 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 22 от 2014 г.).

В този смисъл с ОУПО Хаджидимово да се определят:

- общата структура на територията - предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части; местоположението и границите на урбанизираните територии, земеделските територии; горските територии, защитените територии, нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;
- режимът на тяхното устройство, който включва най-общи цели, мерки и изисквания за тяхното опазване, използване, изграждане и развитие;
- разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, вкл. съоръжения и обекти от национално значение;
- териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;
- териториите за активно прилагане на ландшафтно-устройствени мероприятия и естетическо оформяне, в т.ч. териториите за превантивна устройствена защита съгласно чл. 10, ал. 3 от ЗУТ;
- територии за специални обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната, и прилежащи към тях забранени и сервитутни зони.

Заданието изисква текстовите материали на Предварителния проект в частта им с анализ на съществуващото положение (диагноза) и прогноза за бъдещо развитие да бъдат структурирани съгласно разделите на чл. 18, ал. 2 от Наредба №8. Обяснителната записка съдържа аналитични проучвания, допълващи съответните такива от Заданието; изяснява и обосновава проектното предложение, и определя правила и нормативи за прилагане на ОУПО, които включват условията, при които може да се изменя планът, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

Плановото задание изисква основните графични материали на предварителния проект да съдържат:

- Общ устройствен план на община Хаджидимово в М 1:25 000, който отразява бъдещото развитие и устройството на териториите;
- Схема на регионалните проучвания на зоната на активно влияние в подходящ мащаб;
- Схема на комуникационно-транспортната система;
- Схеми на инженерната инфраструктура (водоснабдяване, канализация, електроснабдяване и др.);
- Схема на НКН с отразени защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство по смисъла на чл. 79, ал. 5 и ал. 6 от ЗКН, които включват всички недвижими културни ценности по списъците на НИНКН, както и обектите, притежаващи такъв статут, и техните охранителни зони, определени по реда на чл. 79, ал. 4 от ЗКН.



Окончателният проект на ОУПО Хаджидимово следва да се изготви въз основа на Предварителния, с отразени корекции и допълнения съобразно становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации, контролните органи, решенията на експертните съвети и обществените обсъждания.

Екологичната оценка е част от ОУПО, като обхватът и съдържанието на екологичната оценка се определят по реда и при условията на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

#### *Времеви график*

Времевият график за изработване на ОУПО Хаджидимово е сумарен от сроковете за проучване и проектиране, съгласуване, обществено обсъждане и приемане/одобряване.

Етапите и сроковете за тяхното разработване са съответно:

1. Етап 1. Проучвателни работи и ескиз на предварителния проект – до 9 месеца от подписване на договора за изпълнение;

2. Предварителен проект и Правила и нормативи за приложение на плана – до 12 месеца от подписване на договора за изпълнение;

3. Етап 2. Изготвяне на Окончателен проект и Програма за реализация на ОУПО – до 3 месеца от приключване на Предварителния проект;

4. Етап 4. Изготвяне на ЕО и ОС съгласно ЗООС и ЗБР – започва след изготвяне на Предварителния проект и приключва преди одобряване на Окончателния проект.

В сроковете не се включват сроковете за предоставяне на информация по чл. 115 и чл. 116 от ЗУТ, както и тези за съгласуване, приемане, обществено обсъждане и одобряване на съответните етапи.

#### *Изисквания към финалните документи (текстови и графични) на ОУПО*

Финалните документи на ОУПО Хаджидимово съдържат всички резултати от етапите по изработването му. По отношение на обема и съдържанието, те трябва да съответстват на изискванията на чл. 18 и чл. 19 от Наредба №8 на МРРБ, както и да кореспондират на възприетата в устройствената практика по изработване на ОУПО технологична последователност.

В съответствие с възприетите етапи, съобразно изискванията на нормативната уредба по устройствено планиране, финалните документи от първата фаза на проучванията (Предварителен проект на ОУПО) включват обяснителна записка (текстови материали) и проект за ОУПО Хаджидимово в М 1:25 000.

Обяснителната записка съдържа в себе си както подробните аналитични проучвания (допълващи съответните аналитични проучвания в Заданието), така и проучванията за перспективното развитие на територията и обосновките по устройствените решения. За представените в текстовата част данни задължително се изисква посочване на източника на информация.

Проектът за ОУПО Хаджидимово като основен финален графичен документ е в М 1:25 000. Обемът и съдържанието му, както и степента на подробност се определят съгласно изискванията на Наредба №8 на МРРБ и възможностите, които дава възприетият мащаб.

Основният графичен чертеж на проекта се придружава от набор от специализирани схеми в подходящ мащаб в зависимост от техния характер. Такива са схеми за регионалните проучвания на зоната на активно влияние, специализираните схеми, съдържащи устройствени решения за системите на транспортната и инженерната инфраструктури, недвижимото културното наследство и др.

Финални документи по първата фаза са още „Баланс на територията“ (опорен и проектен) съгласно изискванията на Наредба № 8 и „Правила и нормативи за прилагане на Общия устройствен план на Община Хаджидимово“.

Финалните документи по втората фаза на работата по изработване на ОУПО Хаджидимово (Окончателен проект) съдържат текстовите и графичните материали на Предварителния проект, коригирани и допълнени съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации. Като допълнителен текстови материал към финалните документи на ОУПО Хаджидимово се изработва доклад за изпълнение на препоръките.

Друг важен финален документ на ОУПО Хаджидимово е „Програмата за реализация на ОУПО“. Основен раздел на тази програма е частта за спешни действия в първите 5-7 години от приемането (утвърждаването) на ОУПО и кореспондират с другите стратегически документи за развитие на общината, като Общинския план за развитие. В този раздел се залага система от устройствени действия и мерки, обосноваващи необходимостта от изработване на поредица от подробни устройствени планове и инвестиционни проекти. Програмата за реализация на ОУПО също подлежи на обсъждания и на съгласувателни процедури и се утвърждава от Кмета на Община Хаджидимово. Те протичат паралелно с процедурите по обсъжданията на ОУПО.

## **6 Изготвяне на ЕО и ОС на ОУП на община Хаджидимово**

Съобразно изискванията на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), при разработването на Общия устройствен план на община Хаджидимово следва да бъдат проведени процедури по Екологична оценка, както и по Оценка на съвместимостта на плана с предмета и целите на опазване на мрежата на НАТУРА 2000.

Екологичната оценка (ЕО) на планове и програми е превантивен инструмент за оценяване на евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от национално, регионално и местно равнище, които са в процес на изготвяне. При извършването на екологична оценка се вземат предвид целите, териториалният обхват и степента на подробност на плановете/програмите, така че да се идентифицират, опишат и оценят по подходящ начин възможните въздействия от прилагането на инвестиционните предложения, които тези планове и програми включват.

Оценката на съвместимостта на плана/програмата с предмета и целите на опазване на мрежата на НАТУРА 2000, от своя страна, цели да се гарантира, че реализацията на предвидените инвестиционни предложения е допустима спрямо режима на дейностите в защитената зона, определен със заповед, както и че няма да има значителни и

неблагоприятни въздействия върху конкретните обекти – предмет на защита и целостта на зоната.

Процедурите се извършват при спазване нормативните изисквания, заложи в Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС).

Изготвя се схема за провеждане на консултации с обществеността, заинтересованите органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от ОУП. Съгласно нормативните изисквания, схемата следва да включва консултации в процеса на изготвяне на ЕО и обществено обсъждане на ОУП, включително и на ЕО към него. Резултатите от консултациите се отразяват в доклада за ЕО.

За извършването на преценка за необходимостта от ОС се изготвя уведомление по чл. 10, ал. 1 от Наредбата за ОС, към което се представят изискуемите приложения във формат, позволяващ определяне местоположението на предвижданията на плана спрямо защитените зони от мрежата Натура 2000. Уведомлението се представя за съгласуване и одобрение от община Хаджидимово. То подлежи на разглеждане в РИОСВ – Благоевград, след което директорът на инспекцията издава решение с преценка дали да бъде извършена ОС.

Преди започване на консултациите, в случай че компетентният орган е изискал изготвянето и на доклад за ОС, се изготвя приложението по чл. 34, ал. 1 от Наредбата за ОС, което се прилага към ЕО и е неразделна част от същата.

Докладът за ЕО следва да съдържа минимум информацията по чл. 86, ал. 3 от ЗООС, съобразно със степента на детайлност на изработения проект на ОУП на община Хаджидимово. Представя се анализ на вероятните значителни въздействия върху околната среда, както и на очаквани положителни и отрицателни последици от предвижданията по плана. Представя се оценка на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и риска за човешкото здраве, съобразно обхвата на оценката, определен след консултации с компетентния орган (Регионална здравна инспекция – Благоевград). Изготвя се анализ на евентуалното развитие на компонентите и факторите на околната среда без прилагането на плана. На тази база се предлагат при необходимост мотивирани мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсирание на неблагоприятните последици от прилагането на ОУП на община Хаджидимово върху околната среда. Следва да се предложат и мерки за наблюдение и контрол на въздействията върху околната среда при прилагането на плана, както и индикатори за оценка.

При извършване на ЕО следва да бъдат използвани методите, посочени в „Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България“, София, 2002 г. Необходимо е да се изпълнят всички указания от компетентния орган РИОСВ – Благоевград по реда и условията на Наредба за ЕО и Наредба за ОС – предоставяне на допълнителна информация и уточнения, коригиране на предоставените данни и т.н.

Процедурата по Екологична оценка (ЕО) е следната:

- Участие при разработването на схемата и провеждането на консултации с обществеността, заинтересовани органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана;
- Изготвяне на Доклад за Екологична оценка. Изготвяне на доклад за Оценка на съвместимост – при изискване от компетентния орган;
  - Участие в организирането и провеждането на обществено обсъждане на Доклада за ЕО. Провеждане на консултации с обществеността, заинтересовани органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана или програмата; обществено обсъждане на ОУП.
    - Отразяване на резултатите от консултациите в доклада за ЕО;
    - Определяне на мерките за наблюдение и контрол при прилагане на плана или програмата;
    - Издаване на становище по ЕО;
    - Наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

## **7 Източници на информация**

1. Закон за устройство на територията (Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.35 от 15 Май 2015 г.)
2. Закон за културното наследство (Обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.45 от 15 Юни 2012 г.)
3. Закон за опазване на околната среда (Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014 г.)
4. Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (Обн., ДВ, бр. 3 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 10 от 2005 г.; Решение № 653 на ВАС от 2005 г. – бр. 11 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 51 от 2005 г.; Решение № 7028 на ВАС от 2005 г. – бр. 63 от 2005 г.; изм., бр. 41 от 2008 г., бр. 76 от 2012 г. и бр. 21 от 2013 г.)
5. Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (Обн., ДВ, бр. 57 от 2001 г.; изм., бр. 68 от 2004 г., бр. 51 от 2005 г. и бр. 66 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 22 от 2014 г.)
6. Министерство на земеделието и храните
7. Министерство на околната среда и водите
8. Национален статистически институт
9. Агенция по геодезия, картография и кадастър
10. Национален институт за недвижимо културно наследство
11. Автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“, НАИМ, БАН
12. Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 – 2025 г.
13. Областна стратегия за регионално развитие на област Благоевград 2014–2020 г.

14. Стратегия за интегрирано местно развитие чрез прилагане на нов модел на партньорство между публичните власти, бизнеса и гражданските организации „Долината на Места“, 2013 г.
15. Общински план за развитие на община Хаджидимово за периода 2007–2013 г.
16. Общински план за развитие на община Хаджидимово за периода 2014–2020 г.
17. Община Хаджидимово
18. Хаджиева, Н. Проблемът „национално-регионално“ в презентацията на културното наследство (Примерът с региона на град Гоце Делчев). Дипломна разработка
19. *<http://svetimesta.com>*

**8 Приложение 1 - Списък на недвижимите културни ценности на територията на община Хаджидимово. Източник: НИИКН**

№	ОБЕКТ /собственост, адрес, локализация/	кадастрални данни			деклар. с:	обявен с: ДВ/НСОП К	Отписан с:	вид	кате- гория	№
		кв.	п-л	пл.№						
1.	Тракийски некропол, м."Дрежно", 5 км южно					ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	1.
2.	Античен и средновековен некропол, м."Поляната", в селото					ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	2.
3.	Средновековен некропол, м."Мируля", 3 км южно					ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	3.
4.	Каменен мост, 0,80 км източно					ДВ бр.32 от 1965г.		архитек турно- строите лене от Антично стта и Среднов ековиет о	местн о	4.
5.	Античен и средновековен некропол, м."Поляната", в селото					ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	5.
6.	Средновековен некропол, м."Мируля", 3 км южно					ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	6.
7.	Каменен мост, 0,80 км източно					ДВ бр.32 от 1965г.		архитек турно- строите лене от Антично стта и Среднов ековиет о	местн о	7.
8.	Античен и средновековен некропол, м."Поляната", в селото					ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	8.
9.	Къща на Алдин Александров Митушев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно- строите лен		9.

Абланица

10.	Къща на Младен Веселинов Митушев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		10.
11.	Къща на Йосиф Веселинов Митушев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		11.
12.	Къща на Игнат Бабучев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		12.
13.	Къща на Недко Аргиров Къдрев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		13.
14.	Къща на Манчо Маринов Терзиев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		14.
15.	Къща на Ален Бинков Гърбев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		15.
16.	Къща на Сидер Бинков Терзиев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		16.
17.	Къща на Алипи Албенов Терзиев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		17.
18.	Къща на Юрий Асенов Газиев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		18.
19.	Къща на Мильо Асенов Атипов				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		19.
20.	Къща на Юлиян Бинков Зайденов				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитек турно-строителен		20.

	21.	Къща на Бинко Бинков Барутев и Искрен Росенов Барутев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		21.
	22.	Къща на Сергей Аленов Сираков				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		22.
	23.	Къща на Сийка Младенова Стамболиева				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		23.
	24.	Къща на Рашко Алепов Шаматаров				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		24.
	25.	Къща на Бинко Бинков Чевелиев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		25.
С.Блатска	1.	Къща на Халил Юсуфов Ахмедов				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		26.
с.Гайтанино	1.	Късноантично градище, 4 км западно					ДВ бр.63 от 1973г.		археологически	местно	27.
	2.	Църква "Св.Николай"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художествен		28.



с. Горно Пяски/Ново Лески/	1.	Църква "Св.Георги"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художествен		29.
	2.	Сградата на старото училище				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		30.
	3.	Къща на Илия Маламов Будев				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		31.
	4.	Къща на Иван Димитров Гюдженов				писмо №1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		32.
с. Горняне/Горнани/	1.	Градище, м."Дол - Торла", 300 м югозападно					ДВ бр.32 от 1965г.		архитектурно-строителено от Античността и Средновековието	местно	33.
	2.	Градище, м."Белтата", 2 км северозападно					ДВ бр.32 от 1965г.		архитектурно-строителено от Античността и Средновековието	местно	34.
с. Илинден	1.	Антично селище и надгробни могили - масив 49 и масив 78, м."Муянче"					съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН протокол от 29.03.2001 г. - граници и режими		археологически	национално	35.
	2.	Църква "Св.Богородица"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художествен		36.
с. Копривлен	1.	Лобно място на Вълчо Джегълов, 1 км западно				писмо № 496 26.02.1985г.			исторически		37.
	2.	Лобно място на Димитър Панчелиев, 1 км източно				писмо № 496 26.02.1985г.			исторически		38.

	3.	Лобно място на политически емигранти-парашутистите Йордан Кискинов и Христо Дамянов, в центъра на селото				писмо № 496 26.02.1985г.			исторически		39.
	4.	Антично селище, м."Козлука" и м."Бряста"				писмо №1773 07.12.1995г.	протокол № 6 на НСОПК от 15.11.1999г.национално протокол от 30.11.1995г. - граници и режими режими протокол от 11.02.2003 г. и Протокол от 03.11.2004 г. на НСОПК - актуализ. на границите и режими		археологически	национално	40.
с. Лъки	1.	Антично селище, м."Чучулигата", 5 км северно					ДВ бр.63 от 1973г.		археологически	местно	41.
	2.	Антично селище, м."Св.Спас", 2,5 км северно					ДВ бр.63 от 1973г.		археологически	местно	42.
	3.	Варосаният мост, 1 км източно					ДВ бр.32 от 1965г.		архитектурно-строително от Античността и Средновековието	местно	43.
	4.	Гробищната църква /"Св.Архангел"/				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художествен		44.
	5.	Църква "Св.Успение Богородично"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213			художествен		45.

						от 16.06.1980г.					
с. Нова Ловча	1.	Църква "Св.Илия"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художес твен		46.
с. Парил	1.	Църква "Св.Св.Константин и Елена"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художес твен		47.
с. Петрелик	1.	Лобно място на граничарите майор Павлов, майор Туралийски и старшина Кискинов, 1 км западно				писмо № 496 26.02.1985г.			историч ески		48.
	2.	Късноантичен некропол м."Горнянска кория"					съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН протокол от 18.03.200 3 г- /само предписа ния за опазване/ /изпр.пис мо № 8403 от 04.04.200 3г. /		археоло гически	нацио нално	49.
с. Садово	1.	Църква "Св.Параскева"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.			художес твен		50.
	2.	Лобно място на Георги Попгеоргиев, Симеон Гърнев и Илия Кюлюмов, 2 км югоизточно				писмо № 496 26.02.1985г.			историч ески		51.
	3.	Къща на Борис Николов Чобанов				писмо № 1413 от 27.04.1983г.			архитек турно- строите лен		52.
с. Тешово	1.	Църква "Св.Димитър", с взаимното училище					ДВ бр.76 от 1978г.		архитек турно- художес твен	нацио нално	53.

гр. Хаджидимово с. Рогош	2.	Кула турска , 500 м южно				ДВ бр.32 от 1965г.		архитек турно- строите лене от Антично стта и Среднов ековиет о	местн о	54.
	3.	Останки от сграда, 500 м южно				ДВ бр.32 от 1965г.		архитек турно- строите лен от Антично стта и среднов еко- вието	местн о	55.
	4.	Родна къща на воеводата Атанас Тешовалията				писмо № 496 26.02.1985г.		историч ески		56.
	1.	Тракийски некропол, 1,5 км западно м."Халките"				ДВ бр.63 от 1973г.		археоло гически	местн о	57.
	2.	Манастир "Св.Георги" свален				списък от 17.09.1973 г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.	Заповед на МК № РД 9 Д-7 от 09.11. 2012 г..	художес твен		58.
	3.	Църква "Успение Богородично"				списък от 17.09.1973г. писмо № 2213 от 16.06.1980г.		художес твен		59.
	4.	Къща на Петър Ангелов Ласин				писмо № 1413 от 27.04.1983г.		архитек турно- строите лен		60.
	5.	Къща на Божик Гайдаджиев				писмо № 1413 от 27.04.1983г.		архитек турно- строите лен		61.
	6.	Къща на Атанас Ангелов Герайков				писмо № 1413 от 27.04.1983г.		архитек турно- строите лен		62.
	7.	Къща на Атанас Костадинов Манахов				писмо № 1413 от 27.04.1983г.		архитек турно- строите лен		63.

8.	Къща на Минко Димитърчов				писмо № 1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		64.
9.	Къща на Георги Стоянов				писмо № 1413 от 27.04.1983г.			архитектурно-строителен		65.
10.	Късноантична и средновековна крепост, м."Св.Димитър"					по смисъла на чл.146, ал.3 от ЗКН протокол от 18.03.2003 г. /изпр.писмо № 8403 от 04.04.2003г./ - граници и режими		археологически	национално	66.
11.	Антично селище и могилен некропол, м."Тумбите", при манастира "Св.Георги"					по смисъла на чл.146, ал.3 от ЗКН протокол от 18.03.2003 г. /изпр.писмо № 8403 от 04.04.2003г./ - граници и режими		археологически	национално	67.

\*Забележки: с. Горняне/Горнание/ от списъка е село, съставило днешния гр. Хаджидимово (№ 33 и 34 от списъка)

## 9 Приложение 2 - Автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“, Източник: НАИМ, БАН

Легенда към приложените режими за ползване на териториите, на които се намират археологически обекти:

- Режим „А“ – забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект.
- Режим „Б“ – относно археологически обекти, попадащи в обработваеми земеделски площи; забраняват се всички видове изкопни работи, както и дълбочинната обработка на почвата (риголване), засаждане на трайни култури с дълбока коренова система, заблатяване и др., които могат да унищожат или засегнат археологическата субстанция в границите на обекта.

Необходимо е да се уточни, че около 70 % от регистрационните карти за археологическите обекти от Община Хаджидимово са изготвени през 1993 г. По тази причина те са с твърде приблизителна локализация и без прецизен картен материал. Картите и GPS координатите, които са приложени към анотациите на обектите, са изготвени сега по наличните данни в АИС АКБ и след справка с топографски карти и сателитни снимки. Затова при някои местоположения на обектите е указано приблизително.

Необходимо е да се направи уточнението, че предоставената информация е единствено за обекти, регистрирани в АИС АКБ в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на цялата Община Хаджидимово не са правени тотални издирвания на археологически обекти, които значително биха обогатили познанията за археологическото наследство в този регион.

### РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1900119

#### Местоположение

Населено място: с. Абланица

Община: Хаджидимово

Местност: Дрежно

#### Особености

Площ : 60 дка

#### Вид и хронология

Селище Късна желязна епоха, Късна античност, Средновековие

Некропол Късна желязна епоха, Късна античност, Средновековие

#### История на проучването

Теренни обхождания на експедиция „Места“ през 1976 г. През 1976 г. се проведеха сондажни проучвания на късноантичния и средновековния некропол под ръководството на Мечислав Домарадски и Илия Кулов. Регистрирал – Илия Кулов през 1982 г.

#### Режим на ползване

Режим А

#### Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство

Изготвил

Илия Кулов, 02.03.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910016

Местоположение

Населено място: с. Блатска

Община: Хаджидимово

Местност: Грамадлъка

Особености

Площ : 0.5 дка

Вид и хронология

Единична могила Римска епоха

История на проучването

Обектът е проучен от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1973 г. Проучванията вероятно са проведени във връзка със строежа на микроязовир.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Илия Кулов, 12.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1900135

Местоположение

Населено място: с. Блатска

Община: Хаджидимово

Местност: Исар тепе

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Крепост Късна античност

История на проучването

Теренни обхождания на експедиция Места през 1976 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Илия Кулов, 02.03.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910017

Местоположение

Населено място: с. Блатска

Община: Хаджидимово

Местност: Св. Архангел (Рангел тапеси) Хисар тепе

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Крепост Късна античност

Църква Втора българска държава

История на проучването

Обектът е обхождан и регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1973 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 12.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910018

Местоположение

Населено място: с. Блатска

Община: Хаджидимово

Местност: Хисар тепе, Рангел тапеси

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Некропол Средновековие

История на проучването

Обектът е обхождан и регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1973 г.

Режим на ползване

Режим А



Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 12.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910019

Местоположение

Населено място: с. Блатска

Община: Хаджидимово

Местност: До църквата в селото

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Селище Късно средновековие

История на проучването

Обектът е обхождан и регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1973 г.

Режим на ползване

Режим Б

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 12.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910020

Местоположение

Населено място: с. Блатска

Община: Хаджидимово

Местност: Югоизточните покрайнини на селото

Особености

Площ : 5 дка

Вид и хронология

Селище Втора българска държава

История на проучването

Обектът е обхождан и регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1973 г.

Режим на ползване

Режим Б

#### Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

#### Изготвил

Борис Цветков, 12.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910050

#### Местоположение

Населено място: с. Гайтаниново

Община: Хаджидимово

Местност: Кулата

#### Особености

Площ : 2 дка

#### Вид и хронология

Крепост Късна желязна епоха, Античност, Втора българска държава

#### История на проучването

Регистриран от Борис Цветков през 1980 г.

#### Режим на ползване

Режим А

#### Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

#### Изготвил

Борис Цветков, 15.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000700

#### Местоположение

Населено място: с. Гайтаниново

Община: Хаджидимово

Местност: Св. Петър

#### Особености

Площ : 5 дка

#### Вид и хронология

Светилище Античност

#### История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

#### Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000726

Местоположение

Населено място: с. Гайтаниново

Община: Хаджидимово

Местност: Южно от връх Св. Петър

Особености

Площ : 0.5 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 14.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10002013

Местоположение

Населено място: с. Гайтаниново

Община: Хаджидимово

Местност: Северно от връх Св. Петър, северно до паркинга на хотел „Белите скали“. Намира се на границата на Гайтаниново и Лъки.

Особености

Площ : 0.5 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 14.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000679

Местоположение

Населено място: с. Илинден

Община: Хаджидимово

Местност: Клисурата

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Обект с неопределена функция Късен енеолит

История на проучването

Обектът е проучван чрез археологическите проучвания проведени през 2011, 2012, 2013 и 2014 г. от екип начело с Малгожата Гребска-Кулова от РИМ-Благоевград.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Малгожата Гребска-Кулова, 08.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000678

Местоположение

Населено място: с. Илинден

Община: Хаджидимово

Местност: Врх Градището

Особености

Площ : 7 дка

Вид и хронология

Крепост                      Късна античност

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000682

Местоположение

Населено място:            с. Илинден

Община:                      Хаджидимово

Местност:                    Врѳх Градището

Особености

Площ : 0.5 дка

Вид и хронология

Гробница                      Късна античност

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000691

Местоположение

Населено място:            с. Илинден

Община:                      Хаджидимово

Местност:                    Св. Атанас

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Църква            Късна античност

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000696

Местоположение

Населено място:        с. Илинден

Община:                Хаджидимово

Местност:              Св. Димитър

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Църква            Късна античност

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000698

Местоположение

Населено място: с. Илинден  
Община: Хаджидимово  
Местност: Св. Петка

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Църква Късна античност

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000699

Местоположение

Населено място: с. Илинден  
Община: Хаджидимово  
Местност: Св. Георги

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Църква Късна античност

История на проучването

Обектът е регистриран при теренни обхождания през 1995 г. в рамките на проект по НФНИ „Археологически проучвания в Неврокопската котловина“ с научен ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Петър Делев, 09.03.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910108

Местоположение

Населено място: с. Копривлен

Община: Хаджидимово

Местност: Участъка, манастира „Св. Георги“

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Крепост Античност, Второ българско царство

Манастир Късно средновековие

История на проучването

Обектът е регистриран от Борис Цветков и Цветана Комитова при обход през 1991 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 25.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910138

Местоположение

Населено място: с. Петрелик

Община: Хаджидимово

Местност: Бук

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Селище Късна желязна епоха, античност

История на проучването

Обектът е регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1972 г.

Режим на ползване

Режим Б

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.



Изготвил

Борис Цветков, 26.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910139

Местоположение

Населено място: с. Петрелик

Община: Хаджидимово

Местност: Св. Петка

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Църква Средновековие

Некропол Средновековие

История на проучването

Обектът е регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1972 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 26.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910179

Местоположение

Населено място: с. Теплен

Община: Хаджидимово

Местност: в западния край на селото

Особености

Площ :

Вид и хронология

Некропол Античност

История на проучването

Обектът е регистриран от Димка Серафимова и Борис Цветков през 1972 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 29.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1930086

Местоположение

Населено място: с. Тешово

Община: Хаджидимово

Местност: Св. Никола

Особености

Площ : 1 дка

Вид и хронология

Некропол                      Неопределима

История на проучването

Обектът е регистриран от Юлия Божинова през 1993 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Юлия Божинова, 13.02.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1930059

Местоположение

Населено място: с. Тешово

Община: Хаджидимово

Местност: в района на Общинския съвет на с. Тешово

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Селище                      Втора българска държава

История на проучването

Регистриран е при строителството на съвета.

Режим на ползване

Режим Б

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Юлия Божинова, 15.03.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1930058

Местоположение

Населено място: с. Тешово

Община: Хаджидимово

Местност: кулата в с. Тешово

Особености

Площ : 0.5 дка

Вид и хронология

Кула Втора българска държава

История на проучването

Обектът е проучен от Дора Димитрова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Юлия Божинова, 15.03.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 1910183

Местоположение

Населено място: гр. Хаджидимово

Община: Хаджидимово

Местност: кулата в с. Тешово

Особености

Площ : 2 дка

Вид и хронология

Крепост Античност, Византийско владичество, Втора българска държава

Църква Втора българска държава, Късно средновековие

История на проучването

Обектът е регистриран от Борис Цветков и Цветанка Ангелова през 1972 г. Археологически проучвания са проведени археологически проучвания през 2003, 2007 и 2008 г. под ръководството на Цветана Комитова (РИМ-Благоевград).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Борис Цветков, 29.01.1993 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10002884

Местоположение

Населено място: с. Абланица

Община: Хаджидимово

Местност: Градището

Особености

Площ : 3 дка

Вид и хронология

Крепост Античност

История на проучването

Обектът е регистриран от Цв. Дремсизова и М. Домарадски.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Методи Златков, 29.07.2015 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10002885

Местоположение

Населено място: с. Абланица

Община: Хаджидимово

Местност: Ставрака

Особености

Площ : 5 дка

Вид и хронология

Селище Ранна желязна епоха

История на проучването

Обектът е регистриран от Цв. Дремсизова и М. Домарадски.

Режим на ползване

Режим Б

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Методи Златков, 29.07.2015 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10002886

Местоположение

Населено място: с. Гайтаниново

Община: Хаджидимово

Местност: Градището

Особености

Площ : 2 дка

Вид и хронология

Крепост Античност

История на проучването

Обектът е регистриран от В. Кънчов.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Методи Златков, 29.07.2015 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10002887

Местоположение

Населено място: с. Копривлен

Община: Хаджидимово

Местност:

Особености

Площ : 50 дка

Вид и хронология

Селище Късна бронзова епоха, Ранна желязна епоха, Късна желязна епоха

Некропол Късна античност, Средновековие

История на проучването

Обектът е частично проучван през 1995-1999 г. по трасето на път II-19 с ръководител доц. Анелия Божкова (НАИМ-БАН).

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Анелия Божкова, 29.07.2015 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10002888

Местоположение

Населено място: с. Абланица

Община: Хаджидимово

Местност: Миленау

Особености

Площ : 5 дка

Вид и хронология

Селище Античност

История на проучването

Обектът е регистриран от Цв. Дремсизова и М. Домарадски.

Режим на ползване

Режим Б

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от Закон за културното наследство.

Изготвил

Методи Златков, 29.07.2015 г.

## **10 Приложение 3. Източник: НИИКН**

МИНИСТЕРСТВО  
НА КУЛТУРАТА  
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ  
ЗА ПАМЕТНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА  
№ 4349/ 4.12.1992

София  
Бул. „Дондуков“ 44 тел. 88-57-82

Уведомяваме Ви, че съгласно чл. 5 от ЗПКМ, чл. 1 и чл. 11 от ПУЗНИПК и Наредба №5 на Министерството на културата НИПК декларира като исторически паметници възпоменателните знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години. Основание за това е отношението на тези обекти към значимите събития от българската история, тяхната съхранена автентичност, историческа документалност и художествена стойност на част от тях, дело на видни български монументалисти. По смисъла на ЗПКМ тези обекти стават част от културно-историческо наследство на страната и за тях са задължителни всички нормативни актове, регламентиращи неговото опазване.

Директор:  
(арх. Емма Москова)

## **11 Приложение 4. Източник: НИИКН**

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

РАЗПОРЕЖДАНЕ № 1711

НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

от 22 октомври 1962 год.

ЗА: обявяването на селищните и надгробни могили и на средновековните отбранителни валове за паметници на културата от национално значение

ПО ДОКЛАД № М – 168 от 10 август... 1962 год.

на Министерството на просветата и културата

ВХ № 4-175

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ РАЗПОРЕЖДА:

1. Селищните и надгробните могили в България, както и Ломският, Хайрединският и Островският валове и Еркесията се обявяват за паметници на културата от национално значение.

Ломският вал и Западната Еркесия – между р. Тунджа и р. Марица – да останат в обработваемата площ и се обозначат с дървесни насаждения, които да не пречат на обработването на земята.

Хайрединският и Островският валове да се изкарат от обработваемата площ и се обозначат по подходящ начин.

2. С оглед запазването на обявените за паметници на културата надгробни и селищни могили и отбранителни валове, начина на използване и обработване на заетите от тях терени, включени в обработваемата площ на поземления фонд, да се уточнява от отделите „Просвета и култура“ и отделите „Селско стопанство“ при окръжните /градски/ народни съвета. Възникналите спорове за използването и обработването на надгробните и селищни могили да се решават от Министерството на земеделието, Министерството на просветата и културата и Главното управление на горите.

3. Възлага на изпълнителните комитети на окръжните /градски/ народни съвети, по указание на Министерството на просветата и културата – съответно на Института за паметниците на културата, съгласувано с Министерството на земеделието, Главното управление на горите при Министерския съвет и Българската академия на науките до края на 1964 година да обозначат с трайни знаци селищните и надгробни могили и отбранителните валове.

Изпълнението на разпореждането се възлага на Министерството на просветата и културата, Министерството на земеделието, Българската академия на науките, Главното управление на горите при Министерския съвет и всички окръжни народни съвети.

София, октомври 1962 година



## 12 Приложение 5 Баланс на територията

ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ТЕРИТОРИИТЕ	Площ, дка	Площ, ха	%
<b>УРБАНИЗИРАНИ ТЕРИТОРИИ</b>	<b>6909.77</b>	<b>690.98</b>	<b>2.12</b>
Жилищни терени	5097.51	509.75	1.56
Терени за обществено обслужване	521.25	52.13	0.16
Терени за производствено-складови дейности	662.39	66.24	0.20
Вилни територии	70.76	7.08	0.02
Терени за спорт	135.11	13.51	0.04
Обществен селищен парк, градина	274.12	27.41	0.08
Гробищни паркове	148.63	14.86	0.05
<b>ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ</b>	<b>167678.53</b>	<b>16767.85</b>	<b>51.37</b>
Обработваеми земеделски земи - ниви	45848.66	4584.87	14.05
Обработваеми земеделски земи - трайни насаждения	2717.40	271.74	0.83
Пасища	92665.44	9266.54	28.39
Ливади	7844.43	784.44	2.40
Гори и храсти в земеделска земя	4712.26	471.23	1.44
Необработваеми земеделски земи	5953.90	595.39	1.82
Друг вид земеделска земя	7936.45	793.65	2.43
<b>ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ</b>	<b>130228.63</b>	<b>13022.86</b>	<b>39.89</b>
Широколистни гори	486.40	48.64	0.15
Иглолистни гори	4460.08	446.01	1.37
Дървопроизводителни гори	117648.80	11764.88	36.04
Дерета	3289.43	328.94	1.01
Голини, просеки	141.73	14.17	0.04
Друг вид горски територии	4202.20	420.22	1.29
<b>ВОДНИ ПЛОЩИ</b>	<b>2555.48</b>	<b>255.55</b>	<b>0.78</b>
Извори	9.40	0.94	0.00
Реки	1835.09	183.51	0.56
Водоеми	705.23	70.52	0.22
Блата, мочурища	5.76	0.58	0.00
<b>ТРАНСПОРТ И КОМУНИКАЦИИ</b>	<b>3936.97</b>	<b>393.70</b>	<b>1.21</b>
Републиканска пътна мрежа	302.12	30.21	0.09
Земеделски, горски, ведомствен път	3367.52	336.75	1.03
Улици и паркинги	215.12	21.51	0.07
Терени на транспортната инфраструктура	52.22	5.22	0.02
<b>ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА</b>	<b>2986.84</b>	<b>298.68</b>	<b>0.91</b>
Канали	773.21	77.32	0.24
Техническа инфраструктура	2213.63	221.36	0.68
<b>НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ</b>	<b>947.11</b>	<b>94.71</b>	<b>0.29</b>
Кариери	229.50	22.95	0.07
Пясъци, сипеи	353.83	35.38	0.11
Скали, оврази, ями	363.64	36.36	0.11
Депо за вторични суровини	0.14	0.01	0.00
<b>ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ</b>	<b>6774.94</b>	<b>677.49</b>	<b>2.08</b>

Резерват	6774.94	677.49	2.08
<b>ДРУГИ</b>	<b>4414.96</b>	<b>441.50</b>	<b>1.35</b>
Територии без определено стопанско предназначение	4414.96	441.50	1.35
<b>ОБЩО</b>	<b>326433.22</b>	<b>32643.32</b>	<b>100.00</b>

### **13 Приложение 6 Списък на графичните материали**

1. Опорен план на община Хаджидимово, М 1:25 000
2. Схема видове собственост, М 1:50 000
3. Схема видове територии, М 1:50 000
4. Схема категории на земеделските земи, М 1:50 000

